

GENERALINIO ADVOKATO

PHILIPPE LÉGER IŠVADA,

pateikta 2006 m. birželio 13 d.¹

1. Šiuo ieškiniu Vokietijos Federacinė Respublika, remdamasi EB 230 straipsniu, prašo Teisingumo Teismo pripažinti iš dalies negaliojančią 2003 m. gegužės 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/33/EB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių tabako produktų reklamą ir rėmimą, suderinimo².

panaikinta. Paskelbus šį sprendimą buvo priimta Direktyva 2003/33 (kuri yra šio ieškinio dalykas). Šiuo nauju ieškiniu⁵ Vokietijos Federacinė Respublika pirmiausia siūlo Teisingumo Teismui apibrėžti savo praktikos taikymo sritį, susijusią su priimant panaikintą direktyvą pasirinktu teisiniu pagrindu, kuris liko toks pats ir priimant skundžiamą direktyvą.

I — Teisinis pagrindas

2. Šis ieškinytis yra pateiktas dėl to paties proceso, kurį ši valstybė narė jau buvo pradėjusi dėl ankstesnės tokio pat pavadinimo 1998 m. liepos 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/43/EB³ ir kurio pabaigoje 2000 m. spalio 5 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Vokietija prieš Europos Parlamentą ir Tarybą*⁴ visa ši direktyva buvo

3. Pirmiausia paminėsiu EB sutarties nuostatas, reikšmingas šiam ieškiniui. Vėliau

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — OL L 152, p. 16. Toliau – skundžiama direktyva arba Direktyva 2003/33.

3 — OL L 213, p. 9. Toliau – ankstesnė direktyva, panaikinta direktyva arba Direktyva 98/43.

4 — C-376/98, Rink. p. I-8419. Netrukus po šio ieškinio dėl Direktyvos 98/43 panaikinimo Anglijos teismas pateikė Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą dėl tos pačios direktyvos galiojimo įvertinimo. Kadangi minėtu sprendimu *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* ši direktyva buvo pripažinta negaliojanti, Teisingumo Teismas tą pačią dieną paskelbtame sprendime *Imperial Tobacco ir kt. (C-74/99, Rink. p. I-8599)* nusprendė, kad į tokį prejudicinį klausimą atsakyti nereikia.

5 — Galiausiai tai trečias Vokietijos Federacinės Respublikos pareiktas ieškinytis dėl direktyvos dėl tabako produktų pripažinimo negaliojančios. Iš tikrųjų anksčiau ji prašė pripažinti iš dalies negaliojančią 2001 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2001/37/EB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, taikomų tabako gaminių gamybai, pateikimui ir pardavimui, suderinimo (OL L 194, p. 26). Teisingumo Teismas nusprendė, kad šis ieškinytis yra aiškiai nepriimtinas dėl to, kad buvo pareiktas pavėluotai (2002 m. gegužės 17 d. Nutartis *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą (C-406/01, Rink. p. I-4561)*). Esant tokiai situacijai, nagrinėdamas keletą Anglijos ir Vokietijos teismų pateiktų prejudicinių klausimų, vėliau jis turėjo įvertinti Direktyvos 2001/37 arba tam tikrų jos nuostatų galiojimą. Žr. 2002 m. gruodžio 10 d. Sprendimą *British American Tobacco (Investments) ir Imperial Tobacco (C-491/01, Rink. p. I-11453, toliau – sprendimas BAT)* bei 2004 m. gruodžio 14 d. Sprendimus *Arnold André (C-434/02, Rink. p. I-11825)* ir *Swedish Match (C-210/03, Rink. p. I-11893)*.

aptarsiu faktines aplinkybes, primindamas Direktyvos 98/43 turinį, po to – ją panaikinuso Teisingumo Teismo sprendimo nuostatas. Galiausiai nagrinėsiu ją pakeitusią ir šioje byloje nagrinėjamą Direktyvą 2003/33.

5. EB 251 straipsnis, kurį nurodo EB 95 straipsnio 1 dalis bei EB 47 straipsnio 2 dalis (taip pat paminėta skundžiamoje direktyvoje), numato vadina-mąją „bendro sprendimo priėmimo“ tvarką, pagal kurią Europos Parlamentas aktyviai dalyvauja Tarybos sprendimų priėmimo pro-cese. Laikantis šios tvarkos aktas gali būti priimtas pirmu skaitymu. Iš tikrųjų EB 251 straipsnio 2 dalies antrosios pastraip-os pirma įtrauka numato, kad „Taryba, gavusi Europos Parlamento nuomonę ir spręsdama kvalifikuota balsų dauguma, jei pritaria visiems Europos Parlamento nuo-monėje pateiktiems pakeitimams, gali priimti pasiūlytą teisės aktą su tokiais pakeitimais“.

A — *Ieškovės nurodytos Sutarties nuostatos*

4. EB 95 straipsnio, nustatančio (kartu su EB 55 straipsniu dėl laisvo paslaugų teikimo) materialųjį teisinį pagrindą, kuriuo grin-džiama skundžiama direktyva, 1 dalyje nu-matyta, kad „išskyrus tuos atvejus, kai <...> Sutartyje nustatyta kitaip, 14 straipsnyje iš-keltiems tikslams pasiekti <...>, Taryba 251 straipsnyje nurodyta tvarka, pasikonsul-tavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, nustato priemones valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatoms, skirtoms vidaus rinkos sukūrimui ir veiki-mui, suderinti“⁶.

6. Pagal EB 254 straipsnio 1 dalį 251 straips-nyje nurodyta bendro sprendimo priėmimo tvarka priimtus teisės aktus pasirašo Europos Parlamento pirmininkas ir Tarybos pirmi-ninkas.

7. Sutarties XIII antraštinėje dalyje „Visuo-menės sveikata“ esančiame EB 152 straipsnio 4 dalies pirmosios pastraipos c punkte nu-rodoma, kad „Taryba, spręsdama 251 straips-nyje nustatyta tvarka ir pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, šiame straipsnyje nurodytų tikslų padeda siekti imdamasi skatinamųjų priemonių, skirtų žmonių svei-

6 — Minėto EB 95 straipsnio 1 dalis pakeitė EB sutarties 100a straipsnio 1 dalį, kurią įtvirtino Suvestinis Europos aktas. EB 95 straipsnio 1 dalyje numatytos priemonės yra visiškai tapачios kadaise Sutarties 100a straipsnio 1 dalyje numatytoms priemonėms. Be to, konkrečiai kalbant, vidaus rinkos sąvoka, pagal kurią „vidaus rinką sudaro vidaus sienų neturinti erdvė, kurioje pagal šios Sutarties nuostatas užtikrinamas laisvas prekių, asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimas“, yra apibrėžta visiškai taip pat (EB sutarties 7a straipsnio 2 dalis (po pakeitimo – EB 14 straipsnio 2 dalis). Pasikeitė tik minėtų priemonių priėmimo tvarka.

katingumui saugoti bei gerinti, išskyrus bet koki valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų derinimą“.

tuo pačiu leidžiant valstybėms narėms tam tikromis aplinkybėmis nustatyti tokius reikalavimus, kurie joms atrodo būtini, siekiant užtikrinti asmenų sveikatos apsaugą“.

B — Panaikinta direktyva

8. Panaikinta direktyva buvo priimta remiantis EB sutarties 57 straipsnio 2 dalimi (po pakeitimo – EB 47 straipsnio 2 dalis), EB sutarties 66 straipsniu (po pakeitimo – EB 55 straipsnis) ir EB sutarties 100a straipsniu (po pakeitimo – EB 95 straipsnis).

9. Šios direktyvos priėmimas pagal jos pirmą konstatuojamąją dalį atitiko konstatavimą, kad „nacionalinės teisės aktai dėl tabako produktų reklamos ir rėmimo skiriasi, ir kadangi tokia reklama bei rėmimas peržengia valstybių narių sienas, tikėtina, kad dėl šių skirtumų iškils kliūčių produktų, kurie yra tokios veiklos priemonės, judėjimui ir naudojimuisi laisve teikti paslaugas toje srityje, taip pat bus iškraipoma konkurencija ir tai apsunkins vidaus rinkos veikimą“. Atsižvelgiant į šią situaciją, minėtos direktyvos antroje konstatuojamojoje dalyje pažymima, kad „tokias kliūtis būtina pašalinti, ir tuo tikslu reikia suderinti taisykles, reglamentuojančias tabako produktų reklamą ir rėmimą,

10. Atsižvelgiant į šias konstatuojamąsias dalis panaikintos direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje nustatomas principas, pagal kurį „Bendrijoje yra draudžiamos visos (tabako produktų) reklamos⁷ ir rėmimo⁸ formos“.

11. Anksčiau buvo nustatyta pareiga valstybėms narėms laikytis šio draudimo tam, kad būtų galima sureguliuoti prekybą⁹. Remiantis panaikintos direktyvos 3 straipsnio 4 dali-

7 — Šios direktyvos 2 straipsnio 2 punkte reklama apibrėžiama kaip „bet kokia komercinio pranešimo forma, kurios tikslas tiesiogiai ar netiesiogiai skatinti tabako produktą, įskaitant reklamą, kurioje tabako produktas konkrečiai neminimas, tačiau yra stengiamasi apeiti draudimą reklamuoti, naudojant prekių pavadinimus, prekių ženklus, emblemas ar kitus tabako produktų skiriamuosius požymius“.

8 — Tos pačios direktyvos 2 straipsnio 3 punkte rėmimas apibrėžiamas kaip „bet kokia visuomeninio ar privataus indėlio į bet kokią renginį ar veiklą forma, siekiant tiesiogiai ar netiesiogiai skatinti tabako produktą“.

9 — Be to, pirmiausia nuo 1998 m. liepos 30 d. uždrausta naudoti prekių pavadinimą, kuris naudojamas parduodant tabako produktus bei kitas prekes arba teikiant paslaugas, išskyrus atvejį – įvykdyti tam tikras sąlygas – kai šis pavadinimas jau buvo naudojamas iki šios datos parduodant prekes arba teikiant paslaugas tuo pačiu pavadinimu kaip ir tabako produktų (panaikintos direktyvos 3 straipsnio 2 dalis). Vėliau nuo 2001 m. liepos 30 d. nė ant vieno tabako produkto negalėjo būti kito produkto ar paslaugos prekių pavadinimo, prekių ženklo, emblemos ar kito skiriamąjo požymio, nebent minėtuojų tabako produktų jau buvo prekiaujama naudojant tokį prekių pavadinimą, prekių ženklą, emblema ar kitą skiriamąjį požymį (šios direktyvos 3 straipsnio 3 dalies a punktas). Kitos laikinos pritaikomosios priemonės buvo numatytos minėtos direktyvos 6 straipsnio 3 dalyje siekiant įgyvendinti tos pačios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje numatytą draudimą.

mi, taip pat buvo draudžiamas „bet koks nemokamas platinimas, kuriuo siekiama tiesiogiai arba netiesiogiai reklamuoti tabako produktą“.

12. Tačiau kai kurie tabako produktų nemokamo platinimo būdai nepateko į šios direktyvos taikymo sritį. Pvz., reklama per televiziją (3 straipsnio 1 dalis)¹⁰, tik tabako verslo specialistams skirti informaciniai pranešimai, prekyba tabako produktais skirtose vietose ir prekyba leidiniais, kuriuose reklamuojami tabako produktai ir kurie leidžiami bei spausdinami trečiosiose šalyse, jeigu minėti leidiniai iš esmės nėra skirti Bendrijos rinkai (3 straipsnio 5 dalies pirma, trečia ir paskutinė įtraukos).

10 — Visų tabako produktų reklamos ir rėmimo formų draudimas Bendrijoje buvo numatytas Direktyvos 98/43 3 straipsnio 1 dalyje, „nepažeidžiant Direktyvos 89/552/EEB (1989 m. spalio 3 d. Tarybos direktyva dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų nuostatų, susijusių su televizijos programų transliavimu, derinimo (OL L 298, p. 23), kurią pakeitė 1999 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/36/EB (OL L 202, p. 60, toliau – TVBS direktyva)“. Panaikintos direktyvos aštuntoje konstatuojamojoje dalyje nurodoma šios formuluotės prasmė: „atsižvelgiant į visų reklamos būdų, pvz., žodžiu, raštu, spaudoje, per radiją ar televiziją ir kiną, tarpusavio priklausomybę ir siekiant išvengti bet kokių konkurencijos iškraipymo ir teisės aktų nesilaikymo pavojaus, ši direktyva turi apimti visas reklamos priemones ne per televiziją, kurias jau apima TVBS direktyva“.

13. Be to, šios direktyvos 5 punktas leido valstybėms narėms, laikantis Sutarties nuostatų, nustatyti griežtesnius tabako reklamos arba rėmimo reikalavimus, kurie, jų many-mu, yra būtini, siekiant garantuoti asmenų sveikatos apsaugą.

C — Minėtas sprendimas „Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą“

14. Kaip jau pažymėjau, visa Direktyva 98/43 (kurią ką tik apžvelgiau) buvo panaikinta minėtu sprendimu *Vokietija prieš Parla-mentą ir Tarybą* tik dėl to, kad 100a straipsnis, 57 straipsnio 2 dalis ir 66 straipsnis kaip teisinis pagrindas buvo pasirinkti netinkamai.

15. Kadangi ieškovės šiuo klausimu nurodyti ieškinio pagrindai buvo pripažinti pagrįsti, Teisingumo Teismas nusprendė, kad nėra pagrindo svarstyti kitų jos pateiktų pagrindu¹¹, pvz., dėl proporcingumo ir subsidiarumo principų pažeidimo, dėl pagrindinių teisių pažeidimo bei dėl EB sutarties 30 ir 36 straipsnių (po pakeitimo atitinkamai – EB 28 ir 30 straipsniai) ir EB sutarties 190 straipsnio (po pakeitimo – EB 253 straipsnis) pažeidimo.

11 — Žr. minėto sprendimo *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* 118 punktą.

16. Teisingumo Teismo argumentus dėl to, kad 100a straipsnis, 57 straipsnio 2 dalis ir 66 straipsnis kaip Direktyvos 98/43 teisinis pagrindas buvo pasirinkti netinkamai, ir atitinkamai dėl jos negaliojimo galima trumpai išdėstyti taip.

17. Pirmiausia jis nurodė, kad jei EB sutarties 129 straipsnio 4 dalies pirmoje įtraukoje (po pakeitimo – EB 152 straipsnio 4 dalies c punktas) nėra minimas joks valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų derinimas, kuriuo būtų siekiama saugoti ir gerinti žmonių sveikatą, ši nuostata „nereiškia, kad derinimo priemonės, priimtose remiantis kitomis Sutarties nuostatomis, negali turėti jokios įtakos žmonių sveikatos apsaugai“, turint omenyje tai, jog „(Sutarties) 129 straipsnio 1 dalies trečiojoje pastraipoje nustatoma, kad sveikatos reikalavimai turi būti Bendrijos politikos kitose srityse dalis“¹². Tačiau, Teisingumo Teismo nuomone, iš to neišplaukia, kad „kiti (nei Sutarties 129 straipsnis) Sutarties straipsniai negali būti naudojami kaip teisinis pagrindas, kad būtų apeitas Sutarties 129 straipsnio 4 dalies pirmoje įtraukoje nustatytas aiškus suderinimo draudimas“¹³.

18. Atsižvelgdamas į šias pirmines pastabas bei principus, kuriais tradiciškai reikia vadovautis remiantis Sutarties 100a straipsniu, 57 straipsnio 2 dalimi ir 66 straipsniu¹⁴, Teisingumo Teismas išnagrinėjo, ar jie buvo pagrįstai pasirinkti kaip Direktyvos 98/43 teisinis pagrindas. Šiuo tikslu jis nagrinėjo, ar ši direktyva iš tiesų, pirma, padeda pašalinti kliūtis laisvam prekių judėjimui ir laisvei teikti paslaugas ir antra, pašalinti konkurencijos iškraipymus.

19. Kalbėdamas apie tikslą pašalinti kliūtis laisvam prekių judėjimui ir laisvei teikti paslaugas, Teisingumo Teismas pripažino, kad „dėl skirtumų tarp nacionalinės teisės aktų dėl tabako produktų reklamos yra arba gali atsirasti (tokių) kliūčių <...>“, ypač spaudos atžvilgiu, nes „iš esmės Direktyva, kuria draudžiama reklamuoti tabako produktus periodiniuose leidiniuose, laikraščiuose ir žurnaluose, gali būti priimama remiantis Sutarties 100a straipsniu, kad būtų užtikrintas laisvas spaudos produktų judėjimas, kaip (TVBS) direktyvoje, kurios 13 straipsniu draudžiama tabako produktų televizijos reklama siekiant laisvo televizijos programų transliavimo“¹⁵.

12 — Ten pat, 78 punktas.

13 — Ten pat, 79 punktas.

14 — Ten pat, 83–87 punktai (kuriuos minėjau prieš tai).

15 — Ten pat, 96–98 punktai.

20. Tačiau Teisingumo Teismas nusprendė, kad „Bendrijos teisės aktų leidėjai (neturėtų) remtis būtinybe pašalinti kliūtis laisvam reklamos priemonių judėjimui ir laisvei teikti paslaugas, norėdami priimti (atitinkamą) direktyvą Sutarties 100a straipsnio, 57 straipsnio 2 dalies ir 66 straipsnio pagrindu“¹⁶. Ši išvada grindžiama dviem argumentais.

21. Pirmas argumentas išplaukia iš idėjos, kad, Teisingumo Teismo nuomone, „daugelio tabako produktų reklamos formų atžvilgiu (panaikintos) direktyvos 3 straipsnio 1 dalies draudimo negalima pateisinti būtinybe pašalinti laisvo reklamos priemonių judėjimo arba laisvės teikti paslaugas reklamos srityje kliūtis“¹⁷. Be to, jis nurodė „ši nuostata taikoma, pavyzdžiui, reklamos draudimo ant plakatų, skėčių, peleninių ir kitų viešbučiuose, restoranuose ir kavinėse naudojamų daiktų atžvilgiu, taip pat draudimo rodyti reklaminius klipus kino teatruose atžvilgiu, nes šie draudimai niekaip nepadaeda sudaryti geresnių sąlygų pirmiau minėtų produktų judėjimui“¹⁸. Nors Teisingumo Teismas pripažino, kad „priemonėje, priimtoje remiantis Sutarties 100a straipsniu, 57 straipsnio 2 dalimi ir 66 straipsniu, gali būti nuostatų, kuriomis nėra siekiama pašalinti kliūtis naudojimuisi pagrindinėmis laisvėmis, jeigu tokios nuostatos yra būtinos, kad būtų užtikrinta, jog tam tikri tam tikslui

nustatyti draudimai nėra apeinami“, jis vis dėlto nusprendė, jog yra pakankamai aišku, kad pirmiau paminėti draudimai nepriklauso tai kategorijai¹⁹.

22. Antras argumentas susijęs su teiginiu, kad „(panaikinta) direktyva nėra užtikrinamas laisvas produktų, kurie atitinka jos nuostatas, judėjimas“²⁰. Šiai išvadai pagrįsti Teisingumo Teismas nurodė Direktyvos 98/43 5 straipsnį, pagal kurį, primenu, valstybės narės turi teisę, laikydamosi Sutarties nuostatų, nustatyti griežtesnius tabako reklamos ar rėmimo reikalavimus, kurie, jų manymu, yra būtini siekiant garantuoti asmenų sveikatos apsaugą²¹. Be to, jis pažymėjo, kad, priešingai nei kitose direktyvose, leidžiančiose valstybėms narėms priimti griežtesnes priemones, siekiant apsaugoti bendrąjį interesą, šioje direktyvoje nėra jokių nuostatų, kurios užtikrintų laisvą jos nuostatas atitinkančių produktų judėjimą²².

19 — Ten pat, 100 punktas.

20 — Ten pat, 101 punktas.

21 — Ten pat, 103 punktas.

22 — Ten pat, 104 punktas. Teisingumo Teismas daro nuorodą būtent į 1990 m. gegužės 17 d. Tarybos direktyvos 90/239/EEB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su maksimaliu dervos kiekiu cigaretėse, suderinimo (OL L 137, p. 36) 7 straipsnio 1 dalį bei 1989 m. lapkričio 13 d. Tarybos direktyvos 89/622/EEB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių tabako gaminių ženklinimą ir draudžiančių prekiauti tam tikromis oraliniam vartojimui skirtu tabako rūšimis, suderinimo (OL L 359, p. 1) 8 straipsnio 1 dalį.

16 — Ten pat, 105 punktas.

17 — Ten pat, 99 punktas.

18 — Ten pat.

23. Remdamasis visais šiais argumentais, Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad Direktyvos 98/43 teisinis pagrindas yra netinkamas, nes ji nėra pagrįsta būtinybe pašalinti kliūtis laisvam reklamos priemonių judėjimui ir laisvei teikti paslaugas²³.

24. Tą pačią išvadą Teisingumo Teismas padarė, nagrinėdamas šią direktyvą tikslo pašalinti konkurencijos iškreipimus požiūriu²⁴. Šiuo klausimu jis skiria, pirma, tabako produktų reklamos ir rėmimo sektoriaus subjektų (reklamos agentūros ir reklamos priemonės gaminančios įmonės, investuojančios į sporto renginius įmonės) atvejį ir antra, šių produktų gamintojų ir prekybininkų atvejį.

25. Kalbėdamas apie reklamos agentūras ir reklamos priemonės gaminančias įmones, Teisingumo Teismas pripažino, kad šios įmonės turi pranašumų masto ekonomijos ir pelno augimo atžvilgiu, jei jos įsteigtos valstybėse narėse, kuriose reklama ribojama mažiau. Tačiau jis nusprendė, kad tokių pranašumų poveikis yra menkas ir netiesioginis, nes, jo nuomone, priešingai nei gamybos sąnaudų skirtumai, jie negali taip

iškreipti konkurencijos, kad tuos iškreipimus būtų galima laikyti pastebimais ir kad jie galėtų pateisinti rėmimąsi Sutarties 100a straipsniu, 57 straipsnio 2 dalimi ir 66 straipsniu²⁵.

26. Be to, Teisingumo Teismo nuomone, net jei yra pastebimų konkurencijos iškreipimų, tuo atveju, kai dėl rėmimo vienos valstybės narės ir draudimo kitose kai kurie sporto renginiai yra perkeltami kitur, iš to neišplaukia, kad „tokie iškreipimai, kuriais galėtų būti grindžiamas rėmimasis Sutarties 100a straipsniu, siekiant uždrausti tam tikras rėmimo formas, nėra tiek svarbūs, kad pateisintų tokio teisinio pagrindo pasirinkimą visiškai uždraudžiant reklamą, kaip buvo padaryta (panaikinta) direktyva“²⁶.

27. Dėl tabako produktų gamintojų ir prekybininkų Teisingumo Teismas pažymėjo, kad valstybėse narėse, kuriose galioja ribojantys teisės aktai, šie subjektai turi konkuruoti kainų atžvilgiu, kad paveiktų savo padėtį rinkoje. Tačiau, jo nuomone, „tai nėra konkurencijos iškreipimas, o greičiau konkurencijos formų apribojimas, tose valstybėse narėse taikomas visiems ūkio subjektams“²⁷. „Nustatydama plataus masto tabako produktų reklamos draudimą, (panaikinta)

23 — Ten pat, 105 punktas.

24 — Ten pat, 114 punktas.

25 — Ten pat, 109 punktas.

26 — Ten pat, 110 ir 111 punktai.

27 — Ten pat, 113 punktas.

direktyva ateityje tą konkurencijos formų apribojimą (padarytų bendro pobūdžio), visose valstybėse narėse ribodama ūkio subjektams prieinamas priemones pradėti veiklą rinkoje arba išlikti joje“²⁸.

28. Iš visų šių samprotavimų Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad „Bendrijos teisės aktų leidėjai (taip pat neturėjo) remtis būtinybe pašalinti konkurencijos iškraipymus reklamos arba tabako produktų sektoriuje, norėdami priimti direktyvą (98/43) Sutarties 100a straipsnio, 57 straipsnio 2 dalies ir 66 straipsnio pagrindu“²⁹.

29. Nusprendęs, kad šios direktyvos teisinis pagrindas yra netinkamas, Teisingumo Teismas iš to padarė išvadą, kad reikia panaikinti visą direktyvą, o ne tik jos dalį. Iš tikrųjų, jei, kaip jis teigia, „direktyvą, kuria uždraudžiamos tam tikros tabako produktų reklamos ir rėmimo formos, buvo galima priimti remiantis Sutarties 100a straipsniu“, tačiau „atsižvelgiant į direktyvą (98/43) nustatytą <...> draudimo bendrą pobūdį, iš dalies panaikindamas direktyvą, Teisingumo Teismas turėtų pakeisti šios direktyvos nuostatas, (nors tokius) pakeitimus turi priimti Bendrijos teisės aktų leidėjai“³⁰.

28 — Ten pat.

29 — Ten pat, 114 punktas.

30 — Ten pat, 117 punktas.

30. Remdamasis šiuo vieninteliu motyvu dėl Direktyvos 98/43 teisinio pagrindo netinkamo pobūdžio, Teisingumo Teismas panaikino visą šią direktyvą. Tokiomis aplinkybėmis buvo priimta nauja direktyva šioje srityje, t. y. skundžiama direktyva.

D — *Skundžiama direktyva*

31. Kaip jau pažymėjau, skundžiama direktyva buvo priimta remiantis tuo pačiu teisiniu pagrindu kaip ir panaikinta direktyva, tai yra EB 95 straipsniu, EB 47 straipsnio 2 dalimi ir EB 55 straipsniu.

32. Kaip ir pastaroji, skundžiama direktyva reglamentuoja tabako produktų reklamą ir rėmimą įvairiose žiniasklaidos priemonėse, išskyrus televiziją³¹.

31 — Žr. Direktyvos 2003/33 dvyliką ir keturioliktą konstatuojamąsias dalis, numatančias, kad reklama per televiziją ir televizijos programų rėmimas nepatenka į jos taikymo sritį. Šios direktyvos dalykas ir taikymo sritis nurodyti jos 1 straipsnyje, kuris numato:

„1. Šios direktyvos tikslas yra suderinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius tabako produktų reklamą ir jų skatinimą:

a) spaudoje ir kituose spausdintuose leidiniuose;

b) per radijo programas;

c) per informacinės visuomenės paslaugas; ir

d) su tabaku susijusio rėmimo dėka, įskaitant nemokamą tabako produktų paskirstymą.

2. Šia direktyva siekiama užtikrinti laisvą minėtos spaudos ir su ja susijusių paslaugų judėjimą ir pašalinti vidaus rinkos veikimui iškeliančias kliūtis.“

Šios direktyvos 2 straipsnis apibrėžia tam tikras joje pavartotas sąvokas (tabako produktai, reklama, rėmimas, informacinės visuomenės paslaugos).

33. Atkartojant minėtą sprendimą *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą*, skundžiamos direktyvos pirmoje konstatuojamojoje dalyje pabrėžiama, pirma, kad jau buvo susidurta su tam tikromis laisvo prekių ar paslaugų judėjimo kliūtimis, kalbant apie reklamą spaudoje, dėl to, kad valstybėse narėse skiriasi nacionalinės teisės aktai šioje srityje, o antra, kad tomis pačiomis aplinkybėmis pasitaikančių konkurencijos iškraipymų taip pat buvo pastebėta remiant tam tikrus svarbius sporto ir kultūrinius renginius.

34. Dėl reklamos tos pačios direktyvos ketvirtoje konstatuojamojoje dalyje pažymima, kad „leidinių, tokių, kaip periodiniai leidiniai, laikraščiai ir žurnalai, platinimui vidaus rinkoje gali realiai sutrukdyti laisvo judėjimo kliūtys, iškilusios dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, draudžiančių arba reglamentuojančių tabako reklamą tose žiniasklaidos priemonėse“. Šioje konstatuojamojoje dalyje nurodoma, kad „siekiant užtikrinti laisvą visų šių žiniasklaidos rūšių judėjimą vidaus rinkoje, būtina apiboti tabako reklamą žurnalais ir periodiniais leidiniais, kurie neskirti plačiajai visuomenei, o išimtinai skirti tabako verslo specialistams, ir leidiniais, kurie spausdinami ir leidžiami trečiosiose šalyse ir kurie neskirti Bendrijos rinkai“.

35. Šios direktyvos šeštoje konstatuojamojoje dalyje taip pat nurodoma, kad „pasinau-

dojimas informacinės visuomenės paslaugomis yra tabako produktų reklamos priemonė; ši reklama vis didėja augant visuomenės vartojimui ir tokių paslaugų vartojimui, (kurios), įskaitant radijo transliavimą, taip pat gali būti perduodamos pasinaudojant informacinės visuomenės paslaugomis, yra ypač patrauklios ir lengvai prieinamos jaunimui“, pažymint, kad „tabako reklama per abi šias priemones savo pobūdžiu yra tarpvalstybinė, todėl ją reikia reglamentuoti Bendrijos mastu“.

36. Skundžiamos direktyvos penktoje konstatuojamojoje dalyje pabrėžiama, kad „valstybių narių įstatymai ir kiti teisės aktai, susiję su tam tikromis rėmimo rūšimis tabako produktų naudai, turintys tarpvalstybinę poveikį, (kelia) realų pavojų, kad vidaus rinkoje bus iškraipytos šios veiklos konkurencijos sąlygos <...>, būtina uždrausti tokį rėmimą tik toms veiklos rūšims arba renginiams, turintiems tarpvalstybinį poveikį, kas kitokiu atveju būtų apribojimų, taikomų tiesioginėms reklamos formoms, apėjimas, nereglamentuojant rėmimo vien tik nacionaliniu mastu“.

37. Atsižvelgiant į šias konstatuojamąsias dalis direktyvos 3 straipsnio, pavadinto „Reklama spaudoje ir per informacinės visuomenės paslaugas“, 1 dalyje numatyta, kad „reklama spaudoje ir kitose spausdintuose leidiniuose ribojama leidiniais, kurie skiriami išimtinai tabako verslo specialistams, ir leidiniais, kurie spausdinami ir leidžiami trečiosiose šalyse ir kurie iš esmės

neskirti Bendrijos rinkai“, nes „kita reklama spaudoje ir kituose spausdintuose leidiniuose draudžiama“. Vadovaujantis šia logika minėto 3 straipsnio 2 dalyje taip pat nurodoma, kad „spaudoje ir kitose spausdintuose leidiniuose uždrausta reklama neleidžiama informacinės visuomenės paslaugose“.

bės narės nedraudžia ir neriboja laisvo prekių ir paslaugų, atitinkančių šią direktyvą, judėjimo“.

38. Be to, šios direktyvos 4 straipsnio, pavadinto „Reklama ir rėmimas per radiją“, 1 dalyje skelbiama, kad „visos tabako produktų reklamos formos per radiją draudžiamos“, o jo 2 dalyje, kad „radijo programų negali remti įmonės, kurių pagrindinė veiklos sritis yra tabako produktų gamyba arba pardavimas“.

39. Be šiame ieškinyje dėl panaikinimo nurodytų 3 ir 4 straipsnių, Direktyvoje 2003/33 yra kitų nuostatų dėl tam tikrų renginių rėmimo (5 straipsnis) bei baudų ir vykdymo, skirtų užtikrinti priemonių, būtinų garantuoti nagrinėjamos direktyvos įgyvendinimą, laikymąsi (7 straipsnis). Šios direktyvos 8 straipsnyje „Laisvas prekių ir paslaugų judėjimas“ apskritai pažymima, kad „valsty-

40. Remiantis šios direktyvos 10 straipsnio 1 dalies pirmąja pastraipa, ji turi būti įgyvendinta vidaus teisėje iki 2005 m. liepos 31 dienos.

II — Ieškinys dėl panaikinimo

41. Vokietijos Federacinė Respublika (balsavusi prieš Direktyvos 2003/33 priėmimą) pareiškė ieškinį, kurį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2003 m. rugsėjo 10 d., kuriuo prašo panaikinti šios direktyvos 3 ir 4 straipsnius.

42. Grįsdama savo ieškinį, ieškovė nurodo penkis pagrindus. Pirmiausia ji teigia, kad EB 95 straipsnis netinkamai pasirinktas kaip skundžiamos direktyvos teisinis pagrindas ir kad ji buvo priimta pažeidžiant EB 152 straipsnio 4 dalies c punktą. Be to, ji nurodo, kad priimant minėtą direktyvą nebuvo laikomasi EB 251 straipsnyje numatytos bendro sprendimo priėmimo tvarkos ir kad buvo pažeista pareiga motyvuoti bei proporcingumo principas.

43. 2004 m. sausio 6 d. ir kovo 2 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimis Suomijos Respublikai (pirma), o vėliau Europos Komisijai, Prancūzijos Respublikai ir Ispanijos Respublikai (antra) buvo leista įstoti į bylą Europos Parlamento ir Tarybos pusėje.

44. Prieš pradėdant nagrinėti Vokietijos Federacinės Respublikos ieškinį iš esmės, reikia patikrinti jo priimtinumą, net jei jokia kita šalis jo neskundžia nei raštu, nei žodžiu.

III — Ieškinio priimtinumas

45. Iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos išplaukia, kad „Bendrijos teisės aktą galima iš dalies panaikinti, tik jei prašomos panaikinti nuostatos gali būti atskirtos nuo likusios teisės akto dalies“³², turint omenyje, kad „šis atskyrimo reikalavi-

mas netenkinamas, jei panaikinus aktą iš dalies būtų pakeista jo esmė“³³, ši aplinkybė turi būti vertinama pagal „objektyvųjį kriterijų, o ne pagal subjektyvųjį kriterijų, kuris susijęs su valdžios institucijų, priėmusių ginčijamą aktą, politine valia“³⁴.

46. Atsižvelgdamas į šią teismų praktiką, manau, kad šis ieškiny s yra priimtinas.

47. Aišku, galima kelti klausimą, ar dėl galimo skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsnių panaikinimo ji neprarastų savo esmės ir ar tai neturėtų įtakos teisės akto vientisumui, nes šie straipsniai yra svarbi minėtos direktyvos dalis.

48. Tačiau, nepaisant nagrinėjamų straipsnių svarbos, iš to, mano nuomone, neišplaukia, kad skundžiama direktyva netektų savo

32 — Žr., pavyzdžiui, 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimą *Vokietija prieš Komisiją* (C-239/01, Rink. p. I-10333, 33 punktas); 2005 m. gegužės 24 d. Sprendimą *Prancūzija prieš Parlamentą ir Tarybą* (C-244/03, Rink. p. I-4021, 12 punktas) ir 2006 m. kovo 30 d. Sprendimą *Ispanija prieš Tarybą* (C-36/04, Rink. p. I-2981, 12 punktas). Taip pat žr. šiuo klausimu 1972 m. birželio 28 d. Sprendimą *Jamet* (37/71, Rink. p. 483, 11 punktas); 1974 m. spalio 23 d. Sprendimą *Transocean Marine Paint* (17/74, Rink. p. 1063, 21 punktas); 1998 m. gegužės 31 d. Sprendimą *Prancūzija prieš Komisiją* (C-68/94 ir C-30/95, Rink. p. I-11375, 256 punktas); 2002 m. gruodžio 10 d. Sprendimą *Komisija prieš Tarybą* (C-29/99, Rink. p. I-11221, 45 punktas) ir 2003 m. sausio 21 d. Sprendimą *Komisija prieš Parlamentą ir Tarybą* (C-378/00, Rink. p. I-937, 29 ir 30 punktai).

33 — Žr. minėtus sprendimus *Prancūzija prieš Parlamentą ir Tarybą* (13 punktas) ir *Ispanija prieš Tarybą* (13 punktas) bei šiuo klausimu minėtus sprendimus *Prancūzija ir kt. prieš Komisiją* (257 punktas); *Komisija prieš Tarybą* (46 punktas) ir *Vokietija prieš Komisiją* (34 punktas).

34 — Žr. minėtus sprendimus *Vokietija prieš Komisiją* (37 punktas); *Prancūzija prieš Parlamentą ir Tarybą* (14 punktas) bei *Ispanija prieš Tarybą* (14 punktas).

esmės tuo atveju, jei jie būtų panaikinti³⁵. Iš tikrųjų toks panaikinimas nepaveiktų tabako produktų rėmimo vykstant tam tikriems renginiams ir bet kokio nemokamo jų paskirstymo per šiuos renginius, draudimo (5 straipsnis), pareigos nustatyti nuobaudas, taikomas už tokių draudimų pažeidimus, ir jų vykdymo tvarką (7 straipsnis) bei pareigos užtikrinti laisvo prekių ir paslaugų, atitinkančių minėtą direktyvą, judėjimą (8 straipsnis). Vien tik šių nuostatų tikslas objektyviai vertinant yra labai svarbus.

49. Be to, mano nuomone, skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsniai gali būti laisvai atskirti nuo likusios teisės akto dalies ir formaliai, ir materialiai.

50. Iš tikrųjų, žiūrint tik formaliai, reikia konstatuoti, kad galimas šių 3 ir 4 straipsnių panaikinimas nepakeistų 5 straipsnio dėl tam tikrų renginių rėmimo, nes šiame straipsnyje nėra nuorodos į minėtus 3 ir 4 straipsnius. Be to, dėl esmės, nors 5 straipsnis yra 4 straipsnio 2 dalies dėl radijo programų rėmimo, kurios galiojimas ginčijamas, tęsinys, vis

dėlto minėtas 5 straipsnis galėtų apimti kitą rėmimo formą ir išsaugotų visą savo prasmę ir taikymo sritį net tuo atveju, jei nagrinėjama 4 straipsnio 2 dalis būtų panaikinta³⁶.

51. Skundžiamos direktyvos 7 ir 8 straipsniuose (atitinkamai dėl, primenu, nuobaudų, taikomų už valstybių narių draudimų, nustatytų remiantis šia direktyva, ir jų vykdymo tvarkos pažeidimus, ir dėl pareigos užtikrinti laisvo prekių ir paslaugų, atitinkančių minėtą direktyvą, judėjimą) yra nuostatų, kurias galima laikyti „bendrai taikomomis“, kitaip tariant, kurios yra susijusios su kiekvienu skundžiamos direktyvos nustatytu draudimu (3, 4 ir 5 straipsniuose, aiškiai jų nenurodant), nes galimas aptariamų 3 ir 4 straipsnių panaikinimas nepašalina šių 7 ir 8 straipsnių taikymo pažeidus 5 straipsnyje (nenurodytas ieškinyje) numatytus draudimus. Todėl tokio panaikinimo iš dalies atveju 7 ir 8 straipsniai neprarastų savo prasmės. Tas pats atsitiktų skundžiamos direktyvos 6 straipsnio (nustatančio Komisijai pareigą pateikti ataskaitą apie šios direktyvos įgyvendinimą) ir minėtos direktyvos 9 ir 12 straipsnių (baigiamosios

35 — Žr. palyginimui minėtus sprendimus *Jamet* (11 punktas) ir *Transocean Marine Paint* (21 punktas) bei generalinio advokato G. Tesaro išvadą byloje, kurioje buvo priimtas minėtas sprendimas *Prancūzija ir kt. prieš Komisiją* (142 ir 144 punktai).

36 — Priešingai nei bylos, kurioje buvo priimtas minėtas sprendimas *Prancūzija prieš Parlamentą ir Tarybą*, kurioje buvo paskelbtas iš dalies nepriimtinas atitinkamas ieškinyje dėl panaikinimo, atveju, šioje byloje galimas aptariamų nuostatų panaikinimas nesuteiktų kitos prasmės, visiškai priešingos, nagrinėjamos nuostatomis bei labai neprieštarautų Bendrijos teisės aktų leidėjo valiai.

nuostatos, būtent dėl direktyvos įsigaliojimo datos ir jos perkėlimo į (nacionalinę teisę) termino) taikymo atveju.

53. Iš šių samprotavimų darau išvadą, kad ieškinys dėl Direktyvos 2003/33 panaikinimo iš dalies yra priimtinas. Todėl reikia patikrinti, ar jis yra pagrįstas.

IV — Ieškinio pagrįstumas

52. Kalbant apie skundžiamos direktyvos 1 ir 2 straipsnius, apibrėžiančius jos dalyką, taikymo sritį ir kai kuriuos vartojamus terminus³⁷, nors neabejotinai pageidautina padaryti tam tikrus pataisymus ar pakeitimus, panaikinant kai kurias jų nuostatas, tuo atveju, jei šios direktyvos 3 ir 4 straipsniai būtų panaikinti, vis dėlto, mano nuomone, būtų neteisinga manyti, kad šio formalaus „pagražinimo“ pakanka tam, kad šis ieškinys dėl panaikinimo būtų paskelbtas nepriimtiniu. Iš tikrųjų tokio pataisymo negalima lyginti su tuo, kurį Teisingumo Teismas atsisakė atlikti minėtame sprendime *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą*, kai, siekiant išvengti visos Direktyvos 98/43 panaikinimo, būtų reikėję iš esmės perrašyti šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį bei atlikti Bendrijos teisės aktų leidėjo darbą, apribojant tabako produktų reklamos ir rėmimo bendro draudimo taikymo sritį, kuri yra numatyta minėto 3 straipsnio 1 dalyje, tam tikromis ypatingomis šių produktų reklamos ir rėmimo formomis³⁸.

54. Kaip jau pažymėjau, Vokietijos Federacinė Respublika, pagrįsdama savo ieškinį, nurodo penkis pagrindus. Pirmiausia ji teigia, kad EB 95 straipsnis netinkamai pasirinktas kaip skundžiamos direktyvos teisinis pagrindas ir kad ji buvo priimta pažeidžiant EB 152 straipsnio 4 dalies c punktą. Be to, ji nurodo, kad EB 251 straipsnyje numatytos bendro sprendimo priėmimo tvarkos nebuvo laikomasi priimant minėtą direktyvą ir kad buvo pažeista pareiga motyvuoti bei proporcingumo principas.

55. Visų pirma išnagrinėsiu du pirmuosius nurodytus pagrindus, kuriuos reikia nagrinėti kartu, o prireikus – kitus nurodytus pagrindus.

37 — Žr. šios išvados 31 išnašoje pateiktą formuluootę.

38 — Žr. sprendimo (cituoto šios išvados 29 punkte) 117 punktą, atkartojančio generalinio advokato N. Fennelly išvados šioje byloje 127 punktą.

A — *Dėl pagrindų, susijusių su netinkamu EB 95 straipsnio kaip skundžiamos direktyvos teisinio pagrindo pasirinkimu*

duktus tik netiesiogiai atitinka tariamą būtinybę panaikinti šių reklamos priemonių kliūtis laisvam judėjimui.

1. Šalių argumentai

a) Ieškovės požiūris

56. Ieškovė teigia, kad yra netinkinamos sąlygos, pateisinančios rėmimąsi EB 95 straipsniu siekiant priimti skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsnius. Iš tikrųjų, jos nuomone, nė vienas iš 3 ir 4 straipsniuose nustatytų draudimų aiškiai nepadedą nei panaikinti kliūčių laisvam prekių judėjimui ar laisvei teikti paslaugas, nei pašalinti pastebimų konkurencijos iškraipymų. Ieškovė šiuo klausimu nurodo kelis argumentus dėl kiekvienos minėtos 3 ir 4 straipsniuose numatytos reklamos ar rėmimo priemonės.

57. Visų pirma iš skundžiamos direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje numatytų *spaudos ir kitų spausdintų leidinių* daugiau kaip 99,9 % produktų parduodama ne keliose valstybėse narėse, o tik vietos ar regioniniu mastu, todėl minėto 3 straipsnio 1 dalyje numatytas bendras draudimas reklamuoti tabako pro-

58. Pagrįsdama šią statistinę analizę, ieškovė teigia, kad to paties 3 straipsnio 1 dalyje esanti frazė „kiti spausdinti leidiniai“ apima daug leidinių, pvz., vietos asociacijų biuletenius (sportinius, socialinius, kultūrinius, politinius ar religinius), renginių ar parodų programas (ypač kultūrinio pobūdžio), plakatus, telefonų knygas, įvairias brošiūras ir reklaminius lapelius. Jis pažymi, kad šie leidiniai skirti tik vietos gyventojams, todėl jie nėra tarpvalstybinio pobūdžio.

59. „Spauda“ vadinamais produktais (periodiniais leidiniais, laikraščiais, žurnalais) tik kartais prekiaujama tarp valstybių narių ne tik dėl kalbos ar kultūrinių priežasčių, bet ir dėl redakcijos politikos. Be to, produktų, kurie gali būti parduodami už nacionalinės teritorijos ribų, atžvilgiu, ieškovės nuomone, nebūtų jokių veiksmingų kliūčių judėti Bendrijoje, net jei nustatyta, kad tam tikros valstybės narės draudžia tabako produktų reklamą spaudoje. Iš tikrųjų, jos nuomone, šiose valstybėse užsienio spaudai, teisiškai ar faktiškai, nebūtų taikomas toks draudimas.

60. Iš šių argumentų dėl spaudos ir kitų spausdintų leidinių ieškovė daro išvadą, kad, priešingai skundžiamos direktyvos 5 straipsniui (kuris taikomas tik tarpvalstybinio poveikio renginių rėmimui), šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalis faktiškai nėra skirta panaikinti tariamas prekybos kliūtis. Ji taip pat nurodo, kad uždrausdama tabako produktų reklamą neturinčiuose tarptautinio pobūdžio spausdintuose leidiniuose ši 3 straipsnio 1 dalis taip pat nepadedą netiesiogiai panaikinti prekybos kliūčių, kliudydama apeiti draudimą, kalbant apie spausdintus leidinius, kuriais gali būti prekiaujama tarp valstybių narių.

61. Jos nuomone, minėta 3 straipsnio 1 dalis neatitinka tikslo pašalinti pastebimus konkurencijos iškraipymus. Iš tikrųjų nėra jokios konkurencijos nei tarp vienos valstybės narės vietos leidinių ir kitos valstybės narės vietos leidinių, nei tarp labiau paplitusių periodinių leidinių, laikraščių ir žurnalų, kuriais prekiaujama keliuose valstybėse, todėl toks tikslas neturi prasmės. Šis argumentas, papildantis Teisingumo Teismo argumentus, pateiktus minėtame sprendime *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą*, pirma, dėl reklamos agentūrų ir reklamos priemonės gaminančių įmonių (109 punktas) ir, antra, dėl tabako produktų gamintojų ir prekybininkų (113 punktas), sustiprina požiūrį, jog EB 95 straipsnis, kaip teisinis pagrindas, negali pagrįsti bendro reklamos draudimo,

koks nustatytas skundžiamos direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje.

62. Šios direktyvos 3 straipsnio 2 dalis dėl *informacinės visuomenės paslaugų*, ieškovės nuomone, taip pat nesiekia nė vieno iš šių tikslų: nei tikslo panaikinti kliūtis laisvam prekių judėjimui ar laisvei teikti paslaugas, nei tikslo pašalinti pastebimus konkurencijos iškraipymus. Iš tikrųjų spausdintų leidinių iš kitų valstybių narių skaitymo internete paklausa yra labai menka ir bet kuriuo atveju nesusidurtų su kokia nors technine kliūtimi, turint omenyje laisvą prieigą prie informacinės visuomenės paslaugų pasaulyje, nes nėra jokių veiksmingų galimos prekybos kliūčių, kurias reikėtų naikinti.

63. Ieškovės nuomone, EB 95 straipsnio kaip skundžiamos direktyvos teisinio pagrindo pasirinkimas taip pat yra klaidingas, kalbant apie minėtos direktyvos 4 straipsnyje numatytą draudimą reklamuoti per radiją ir remti *radijo programas*. Iš tikrųjų tokios programos skirtos pirmiausia vietos ar regiono gyventojams, o ne tarptautinei visuomenei, turint omenyje programų turinį, kalbą ir mažą siųstuvų veikimo zoną. Be to, kadangi tabako produktų reklama per radiją uždrausta beveik visose valstybėse narėse, nėra būtina numatyti tokio draudimo šios direk-

tyvos 4 straipsnio 1 dalyje. Jos nuomone, tas pats tinka kalbant apie radijo programų rėmimą, numatytą minėtos direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje.

64. Galiausiai, ieškovės nuomone, skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsniai yra skirti ne pagerinti vidaus rinkos kūrimą ir veikimą naikinant tariamas kliūtis laisvam prekių judėjimui ar laisvei teikti paslaugas ir pašalinant galimus pastebimus konkurencijos iškreipimus, o tik apsaugoti visuomenės sveikatą. Todėl ji nusprendė, kad rėmimasis EB 95 straipsniu kaip teisiniu pagrindu siekiant priimti direktyvą yra ne tik netinkamas, bet ir prieštarauja EB 152 straipsnio 4 dalies c punktui, kuris aiškiai eliminuoja bet kokių valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų visuomenės sveikatos srityje derinimą.

b) Atsakovų ir įstojusių jų pusėje šalių požiūris

65. Europos Parlamentas, Europos Sąjungos Taryba ir jų pusėje įstojusios šalys mano, kad skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsniai buvo tinkamai priimti remiantis EB 95 straipsniu, ir todėl nepažeidžia EB 152 straipsnio 4 dalies c punkto.

66. Šiuo klausimu Parlamentas, Taryba ir Komisija teigia, kad skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsniuose numatytas tabako reklamos ir rėmimo draudimas yra daug siauresnis nei anksčiau numatytasis panaikintos direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje. Iš tikrųjų pagal pirmiau minėtą sprendimą *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* skundžiamos direktyvos 3 straipsnio 1 dalis tokių produktų reklamą draudžia tik *periodiniuose leidiniuose, laikraščiuose ir žurnaluose*, tačiau ne plakatų, skėčių, peleninių ir kitų viešbučiuose, restoranuose ir kavinėse naudojamų daiktų, taip pat draudimo rodyti reklaminius klipus kino teatruose atžvilgiu. Šis draudimas netaikomas kitoms ieškovės nurodytoms leidinių rūšims, pvz., vietos asociacijų biuleteniams, renginių ar parodų programoms, plakatams, telefonų knygoms, įvairioms brošiūroms ir reklaminiams lapeliams.

67. Kadangi skundžiamos direktyvos 3 straipsnio 1 dalies taikymo sritis yra aiškiai apibrėžta, Parlamentas, Taryba ir Komisija ginčija ieškovės požiūrį, jog prekyba spaudos produktais (jų nuomone, tik paminėtais šiame straipsnyje) beveik neturi tarpvalstybinio poveikio. Suabejoję pastarosios pateiktos statistinės analizės tikrumu (analizė, kurios rezultatai apsiriboja tik Vokietijos rinka ir negali būti taikomi visai Bendrijai), jie pažymi, kad šis dabartinis fenomenas, vadinamas „žiniasklaidos priemonių konvergencija“, labai padeda plėtoti prekybą spaudos sektoriuje Bendrijos viduje, nes daugybė

periodinių leidinių, laikraščių, žurnalų yra internete ir jie lengvai pasiekiami visose valstybėse narėse.

68. Be to, Parlamento, Tarybos ir Komisijos nuomone, yra ypač sunku, beveik neįmanoma tiksliai nustatyti, ar leidiniai platinami tik vietos arba nacionaliniu mastu, ar Europos arba tarptautiniu mastu. Todėl jei tabako produktų reklama būtų uždrausta tik leidiniuose, kurie platinami tarp valstybių Bendrijos viduje, ir neuždrausta leidiniuose, kurie laikomi vien vietos ar nacionaliniais leidiniais, kaip pasiūlė Vokietijos vyriausybė derybose dėl skundžiamos direktyvos, tai keltų pavojų nustatyti neaiškias ir neapibrėžtas tokio draudimo taikymo ribas. Ši perspektyva prieštarauja teisinio saugumo reikalavimui ir šia direktyva siekiamam tikslui, kuris, Bendrijos institucijų nuomone, yra suderinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius tabako produktų reklamą siekiant pašalinti vidaus rinkos veikimui išskylančias kliūtis.

69. Tačiau kelios direktyvos jau buvo priimtose remiantis Sutarties 100a straipsniu ir jų galiojimas Teisingumo Teisme nebuvo ginčijamas, nors šis galiojimas neapsiriboda-

vo tik tarpvalstybiniais atvejais³⁹. Tuo pačiu klausimu Parlamentas, Taryba ir Komisija nurodo, kad TVBS direktyvos 13 straipsnis numato, jog „draudžiama bet kokia televizijos reklama, skirta cigaretėms ir kitiems tabako gaminiais“, neatsižvelgiant į nagrinėjamų televizijos programų geografinę paplitimą.

70. Jų nuomone, visi šie elementai įrodo, kad, priešingai nei teigia ieškovė, skundžiamos direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje numatyti spausdinti leidiniai aiškiai yra prekybos tarp valstybių narių objektas.

71. Tačiau, kaip pažymėjo Teisingumo Teismas minėto sprendimo *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* 97 punkte, tikėtina, atsižvelgiant į nacionalinėje teisėje pastebimą tendenciją vis labiau riboti tabako produktų reklamą, kad ateityje iškils ar padidės kliūčių laisvam spaudos produktų judėjimui, todėl, vadovaujantis nusistovėjusia teismų praktika,

39 — Taryba daro nuorodą į 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, p. 31); 1992 m. lapkričio 19 d. Tarybos direktyvą 92/100/EEB dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje (OL L 346, p. 61) ir 1984 m. rugsėjo 10 d. Tarybos direktyvą 84/450/EEB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų dėl klaidinančios reklamos suderinimo (OL L 250, p. 17).

rėmimasis EB 95 straipsniu kaip minėtos direktyvos teisiniu pagrindu, siekiant pašalinti tokias prekybos kliūtis, yra pagrįstas.

72. Parlamento ir Tarybos nuomone, rėmimasis šiuo teisiniu pagrindu yra pagrįstas dar ir todėl, kad bet kuriuo atveju, neatsižvelgiant į prekybos spaudos produktais Bendrijoje apimtį, minėta 3 straipsnio 1 dalis taip pat atitinka ketinimus neleisti, pirma, apeiti tabako produktų reklamos draudimo per vadinamąją vietos spaudą ir, antra, atsirasti konkurencijos iškraipymams spausdintų leidinių sektoriuje dėl pajamų iš reklamos pranašumų, kurių turėtų vadinamojoje „vietos“ ar „nacionalinėje“ rinkoje veikiantys subjektai, palyginti su taip pat veikiančiais Bendrijos rinkoje subjektais (tuo atveju, jei, kaip pasiūlė Vokietijos Federacinė Respublika derybose dėl skundžiamos direktyvos, nagrinėjamas draudimas būtų taikomas tik dalyvaujantiems tarptautinėje prekyboje produktams)⁴⁰.

40 — Komisijos nuomone, minėtas sprendimas *BAT* sumažina pirmiau Teisingumo Teismo minėtame sprendime *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą*, kuriame nagrinėjama, ar Direktyva 2001/37 tuo pat metu atitinka tikslą panaikinti prekybos kliūtis ir tikslą pašalinti pastebimus konkurencijos iškraipymus, atliktos analizės reikšmę. Jos nuomone, iš ankstesnės teismų praktikos išplaukia, kad reikalavimas siekti šių tikslų turi būti alternatyvus, o ne kumuliacinis. Komisija nepateikė jokių paaiškinimų dėl galimo ryšio tarp skundžiamos direktyvos 3 bei 4 straipsnių ir pastebimų konkurencijos iškraipymų pašalinimo. Visiškai pritardamas tokiai teismų praktikai (žr. jo atsiliepimo į ieškinį 41–43 punktus), Parlamentas, kaip ir Taryba, vis dėlto nusprendė, kad ginčijamų straipsnių taikymas tik tarptautiniais atvejais neabejotinai iškreiptų konkurenciją, nes nustačius tokio ribojimo, Bendrijos teisės aktų leidėjas galiausiai išvengė naujų tokių iškraipymų atsiradimo, o ne panaikino jų buvimą.

73. Parlamento, Tarybos ir Komisijos nuomone, minėtos direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje numatytas tabako produktų reklamos per informacinės visuomenės paslaugas draudimas atsirado dėl noro panaikinti galimas prekybos kliūtis šioje srityje ir iš esmės dėl ketinimo neleisti elektroniniu būdu apeiti tokios reklamos draudimo spausdintuose leidiniuose, ar net atsirasti konkurencijos iškraipymams.

74. Galiausiai, kalbant apie skundžiamos direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje numatytą bendrą tabako produktų reklamos per radiją draudimą, jis yra visiškai tapatus numatytajam TVBS direktyvos 13 straipsnyje⁴¹. Kaip ir televizijos programos, *radijo programos* yra tarpvalstybinio poveikio dėl didelio antžemiųjų dažnių padengimo ir paplitusio palydovų, kabelių ir interneto tinklo naudojimo.

75. Be šių specifinių samprotavimų apie kiekvieną reklamos priemonių rūšį, numatytą skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsniuose, Parlamentas, Taryba ir Komisija nurodo, kad ši direktyva taip pat patenka į minėto sprendimo *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* kontekstą, nes valstybės narės, siekdamos užtikrinti visuomenės sveikatos apsaugą, nebegali laisvai nustatyti griežtesnių reikalavimų nei jau nustatyti tabako produktų reklamos ir rėmimo srityje,

41 — Žr. šios išvados 69 punktą.

ir atitinkamai remiantis minėtos direktyvos 8 straipsniu, jos nebegali uždrausti ar riboti laisvo ją atitinkančių prekių ir paslaugų judėjimo, nes ta pati direktyva aiškiai skirta panaikinti prekybos kliūtis ir pagerinti vidaus rinkos kūrimo bei veikimo sąlygas, remiantis teisės akto, priimto EB 95 straipsnio pagrindu, tikslu.

būtų galima pagrįstai pasirinkti kaip skundžiamos direktyvos teisinį pagrindą, pakanka konstatuoti, kad jis iš tikrųjų padeda panaikinti tokias kliūtis, ir nebūtina tikrinti, ar juo taip pat siekiama pašalinti pastebimus konkurencijos iškraipymus.

2. Vertinimas

76. Parlamento, Tarybos ir Komisijos nuomone, kadangi rėmimosi šiuo EB 95 straipsniu, kaip skundžiamos direktyvos teisiniu pagrindu, sąlygos yra tenkinamos, EB 152 straipsnio 4 dalies c punktas nepažeidžiamas, net jei ši direktyva iš dalies pagrįsta visuomenės sveikatos apsaugos tikslu.

78. Dėl Sutarties 100a straipsnio, vėliau EB 95 straipsnio kaip direktyvos teisinio pagrindo pasirinkimo teismų praktika yra gausi. Šioje praktikoje Teisingumo Teismas nurodė sąlygas, kurias turi atitikti šio straipsnio, kaip teisinio pagrindo, naudojimas. Prieš darydamas išvadas dėl EB 95 straipsnio kaip skundžiamos direktyvos teisinio pagrindo pasirinkimo jos 3 ir 4 straipsniuose nurodytose srityse, apžvelgsiu šią teismų praktiką.

77. Tuo pačiu klausimu Ispanijos Karalystė, Prancūzijos Respublika ir Suomijos Respublika pabrėžia tarptautinės prekybos svarbą ir nuolatinį augimą spausdintų leidinių, interneto ir radijo transliacijų srityje bei tikėtiną tokios prekybos kliūčių buvimą ar didėjimą dėl skirtingų nacionalinės teisės aktų tabako produktų reklamos ir rėmimo srityje. Kaip ir Parlamentas bei Komisija, Suomijos Respublika remiasi naujausia Teisingumo Teismo praktika dėl rėmimosi EB 95 straipsniu sąlygų, darydama išvadą, jog tam, kad ši straipsnį

a) Teisingumo Teismo praktika dėl Sutarties 100a straipsnio kaip direktyvos teisinio pagrindo pasirinkimo

79. Kaip jau pažymėjau, Sutarties 100a straipsnio 1 dalis suteikia Tarybai

kompetenciją pagal nustatytą tvarką, siekiant Sutarties 7a straipsnyje numatytų tikslų, nustatyti „priemonės valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatoms, skirtoms vidaus rinkos sukūrimui ir veikimui, suderinti“. Vidaus rinka apibrėžta EB 14 straipsnio 1 dalyje kaip „vidaus sienų neturinti erdvė, kurioje pagal <...> Sutarties nuostatas užtikrinamas laisvas prekių, asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimas“, o tai pagal EB 3 straipsnio 1 dalies c punktą reiškia „kliūčių laisvam prekių, asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimui tarp valstybių narių panaikinimą“.

80. Išeidamas už šios formuluotės ribų, Teisingumo Teismas 1991 m. birželio 11 d. Sprendime *Komisija prieš Tarybą*, dar vadinamame sprendimu „*Titano dioksidas*“⁴², pripažino, kad vidaus rinkos kūrimas ir veikimas reiškia ne tik prekybos kliūčių panaikinimą, bet ir tam tikrų konkurencijos iškreipimų Bendrijoje pašalinimą⁴³.

81. Nors minėtame sprendime *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* (priimtame praėjus keletui metų po sprendimo *Titano dioksidas*) Teisingumo Teismas išnagrinėjo Direktyvą 98/43, atsižvelgdamas į kiekvieną iš šių tikslų, padedančių sukurti vidaus rinka, iš to negalima padaryti išvados, kaip tai teigia ieškovė⁴⁴, kad rėmimasis EB 95 straipsniu kaip bet kokios direktyvos teisiniu pagrindu pateisinamas, tik jei ji vienu metu aiškiai atitinka abu tikslus, o ne vieną iš jų, todėl tuo atveju, jei direktyva nepadėtų panaikinti prekybos kliūčių arba pašalinti konkurencijos iškreipimų, Bendrijos teisės aktų leidėjas negalėtų remtis šiuo teisiniu pagrindu, norėdamas priimti šią direktyvą.

42 — C-300/89, Rink. p. I-2867.

43 — 14, 15 ir 23 punktai. Taip pat žr. generalinio advokato G. Tesouro išvadą šioje byloje (10 punktai). Teisingumo Teismas panaikino nagrinėjamą direktyvą dėl to, kad ji turėjo būti priimta EEB sutarties 100a straipsnio (po pakeitimo – EB sutarties 100a straipsnis), o ne EEB sutarties 130s (po pakeitimo – EB sutarties 130s straipsnis, vėliau – EB 175 straipsnis) straipsnio (dėl aplinkos) pagrindu, atsižvelgdamas į poveikį titano dioksido pramonės gamybos sąnaudoms, ir atitinkamai konkurencijos sąlygoms šiame sektoriuje bei nacionalines taisykles dėl atliekų tvarkymo, kurias šia direktyva buvo siekiama suderinti. Generalinis advokatas F. G. Jacobs savo išvados byloje, kurioje buvo priimtas 1995 m. liepos 13 d. Sprendimas *Ispanija prieš Tarybą* (C-350/92, Rink. p. I-1985), 45 punkte pabrėžė, kad nagrinėjamoje direktyvoje sunku įžūrėti ryšį su laisvu atliekų arba pagamintų produktų judėjimu.

82. Mano nuomone, atlikdamas nagrinėjamą dviem aspektais, Teisingumo Teismas tik patvirtino, kad rėmimasis Sutarties 100a straipsniu siekiant priimti nagrinėjamą direktyvą negali būti pateisinamas vienu ar

44 — Žr. šiuo klausimu, pavyzdžiui, Vokietijos Federacinės Respublikos dubliko 53, 71, 81, 85 ir 89 punktus. Primenu, kad Parlamentas ir Taryba bei Suomijos Respublika prieštaravo tokiam minėto sprendimo *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* aiškinimui.

kitu tikslu, kuriais grindžiamas vidaus rinkos kūrimas⁴⁵. Tik atlikęs šį išsamų nagrinėjimą, Teisingumo Teismas galėjo panaikinti visą Direktyvą 98/43, remdamasis vien motyvu, kad minėtas 100a straipsnis buvo netinkamai pasirinktas kaip jos teisinis pagrindas.

nės skirtos pagerinti vidaus rinkos kūrimo ir veikimo sąlygas ir jomis turi būti aiškiai siekiama šio tikslo, padedant naikinti kliūtis laisvam prekių judėjimui ar laisvei teikti paslaugas *arba* šalinti konkurencijos iškraipymus“⁴⁶.

83. Teismų praktika po sprendimo *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* tai patvirtina.

84. Iš tikrųjų, kaip teisingai pažymėjo Parlamentas, Komisija ir Suomijos Respublika, minėtame sprendime *BAT* Teisingumo Teismas nurodė, jog „iš (minėto) sprendimo (*Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą*) 83, 84 ir 95 punktų išplaukia, kad (Sutarties 100a straipsnio 1 dalyje) numatytos priemo-

85. Tokia formuluotė parodo nekumuliatyvų rėmimosi EB 95 straipsniu sąlygų pobūdį. Taigi nesvarbu, kad direktyva, kurios teisinis pagrindas yra šis straipsnis, padeda tik panaikinti kliūtis laisvai prekybai, o ne pašalinti konkurencijos iškraipymus, arba atvirkščiai, padeda siekti pirmo tikslo, o ne antro, arba abiejų tikslų. Svarbu, kad dėl vienokių ar kitokių tikslų direktyva aiškiai siekiama gerinti vidaus rinkos kūrimo ir veikimo sąlygas.

45 — Generalinio advokato N. Fennelly išvada byloje, kurioje buvo priimtas minėtas sprendimas *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* pagrįsta šia logika. 83 punkte jis pažymėjo, kad Sutarties 100a straipsnis suteikia Bendrijai ne bendrus teisės aktų leidybos įgaliojimus, o ribotą kompetenciją palengvinti pagrindinių laisvių įgyvendinimą *arba* suvienodinti konkurencijos sąlygas. 93 punkte jis taip pat nurodo, kad norint nustatyti, ar Bendrijos priemonės tikslas yra vidaus rinka, reikia visų pirma įsitikinti, kad yra išankstinių derinimo sąlygų, tai yra, kad nacionalinės teisės aktų skirtumai sudaro kliūčių įgyvendinti pagrindines laisves *arba* iškraipo konkurenciją ekonomikos sektoriuje, siekiant vėliau nustatyti, ar Sutarties 100a straipsnio pagrindu priimtos priemonės palengvina laisvą judėjimą *arba* suvienodina konkurencijos sąlygas konkrečiame sektoriuje. 117 punkte generalinis advokatas nagrinėja, ar Direktyvoje 98/43 numatytas tabako produktų skatinimo draudimas atitinka tikslą pašalinti konkurencijos iškraipymus, kalbant tik apie tam tikras reklamos priemones, kurioms taikomas šis draudimas, kurios, jo nuomone, nėra susijusios su tikslu panaikinti prekybos kliūtis.

86. Be to, minėtame sprendime *BAT* Teisingumo Teismas išnagrinėjo Direktyvą 2001/37 (tabako gaminių gamybos, pateikimo ir pardavimo klausimu), atsižvelgdamas tik į tikslą panaikinti kliūtis laisvam šių produktų judėjimui. Nusprendęs, kad ši direktyva aiškiai siekia šio tikslo, nes ji

46 — Sprendimo 60 punktas (pažymėta mano).

pada, esant vien tik šiai sąlygai, pagerinti vidaus rinkos kūrimo ir veikimo sąlygas, Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad minėta direktyva gali būti priimta remiantis EB 95 straipsniu⁴⁷.

87. Teisingumo Teismas griežtai laikėsi tokio pat požiūrio minėtuose sprendimuose *Arnold André* ir *Swedish Match*⁴⁸ dėl tos pačios direktyvos, vėliau 2005 m. liepos 12 d. Sprendime *Alliance for Natural Health ir kt.*⁴⁹ dėl 2002 m. birželio 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/46/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su maisto papildais, suderinimo⁵⁰.

88. Iš visos šios teismų praktikos išplaukia, jog tam, kad direktyvos tikslu būtų laikomas vidaus rinkos kūrimas ir veikimas EB 95 straipsnio 1 dalies prasme, pakanka, kad ji būtų skirta panaikinti kliūtis Sutartyje numatytoms pagrindinėms laisvėms arba pašalinti konkurencijos iškraipymus. Jei di-

rektyva veiksmingai padeda panaikinti prekybos kliūtis, tam, kad ji atitiktų EB 95 straipsnyje numatytą tikslą, nesvarbu, ar ji turi įtakos konkurencijos sąlygoms.

89. Be to, kalbėdamas apie tikslą panaikinti prekybos apribojimus, Teisingumo Teismas tvirtai nusprendė, kad „nors siekiant pateisinti rėmimąsi EB 95 straipsniu nepakanka vien nacionalinės teisės skirtumų <...> kitaip yra, kai nacionalinių įstatymų ir kitų teisės aktų skirtumai galėtų pažeisti pagrindines laisves ir tiesiogiai paveikti vidaus rinkos veikimą“⁵¹. Teisingumo Teismas taip pat tvirtai nurodė, kad „nors nuoroda į EB 95 straipsnį kaip į teisinį pagrindą yra galima siekiant užkirsti kelią kliūtims prekybai ateityje, kylantioms dėl skirtingos nacionalinių įstatymų raidos, šios kliūtys turi atrodyti įtikinamos, ir atitinkama priemonė turi būti skirta joms išvengti“⁵².

90. Be to, norint nustatyti, ar rėmimosi EB 95 straipsniu sąlygos įvykdytos tikslo

47 — Žr. sprendimo 64–75 punktus.

48 — Žr. minėto sprendimo *Arnold André* 38–42 punktus ir minėto sprendimo *Swedish Match* 37–42 punktus.

49 — C-154/04 ir C-155/04, Rink. p. I-6451, 35–38 punktai.

50 — OL L 183, p. 51.

51 — Minėti sprendimai *Arnold André* (30 punktas); *Swedish Match* (29 punktas) ir *Alliance for Natural Health ir kt.* (28 punktas), kuriame yra nuoroda į minėtus sprendimus *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* (84 ir 95 punktai) ir *BAT* (60 punktas).

52 — Minėti sprendimai *Arnold André* (31 punktas); *Swedish Match* (30 punktas) ir *Alliance for Natural Health ir kt.* (29 punktas), kuriuose yra nuoroda į minėtą 1995 m. liepos 13 d. sprendimą *Ispanija prieš Tarybą* (35 punktas); minėtus sprendimus *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* (86 punktas) ir *BAT* (61 punktas) bei 2001 m. spalio 9 d. Sprendimą *Nyderlandai prieš Parlamentą ir Tarybą* (C-377/98, Rink. p. I-7079, 15 punktas).

panaikinti prekybos kliūtis atžvilgiu, visų pirma svarbu nustatyti, kad priimant atitinkamą priemonę buvo skirtumų tarp valstybių narių teisės aktų, arba kad jie atsirado dėl nevienodos nacionalinės teisės aktų raidos. Paskui reikia įsitikinti, kad tokios aplinkybės kliudo Sutartyje numatytoms pagrindinėms laisvės arba iš tikrųjų galėtų sukelti tokias pasekmes. Galiausiai būtina išnagrinėti, ar nagrinėjama priemonė aiškiai, tiesiogiai ar net netiesiogiai⁵³ siekiama panaikinti ar užkirsti kelią tokioms kliūtims (esamoms ar galimoms). Šie argumentai labai panašūs į Teisingumo Teismo argumentą dėl tikslo pašalinti konkurencijos iškraipymus, kurie, kaip ir tikslas, susijęs su prekybos kliūčių panaikinimu, padeda įgyvendinti vidaus rinką⁵⁴.

to, kad visuomenės sveikatos apsauga yra lemiantis veiksnys priimant sprendimą“⁵⁵.

92. Iš tikrųjų primenu, jog minėtame sprendime *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* Teisingumo Teismas pažymėjo, kad nors „Sutarties 129 straipsnio 4 dalies pirmoje įtraukoje nėra minimas joks valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų derinimas, kuriuo būtų siekiama saugoti ir gerinti žmonių sveikatą, ši nuostata nereiškia, kad derinimo priemonės, priimtos remiantis kitomis Sutarties nuostatomis, negali turėti jokios įtakos žmonių sveikatos apsaugai“⁵⁶. Teisingumo Teismas taip pat nurodė, jog „atvirkščiai, 129 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad sveikatos apsauga užtikrinama nustatant visas Bendrijos politikos kryptis, o 100a straipsnio 3 dalyje aiškiai nurodyta, kad suderinimo procese turi būti užtikrinta aukšto lygio žmonių sveikatos apsauga“⁵⁷.

91. Pagal nusistovėjusią teismų praktiką, „jeigu buvo įvykdytos (šios) sąlygos kaip teisiniu pagrindu remtis EB 95 straipsniu, Bendrijos teisės aktų leidėjui neturi būti kliudoma šiuo teisiniu pagrindu remtis dėl

93. Atsižvelgiant į visą šią teismų praktiką reikia nustatyti, ar yra tenkinamos rėmimosi EB 95 straipsniu kaip skundžiamos direktyvos teisiniu pagrindu sąlygos.

53 — Primenu, kad minėto sprendimo *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* 100 punkte Teisingumo Teismas pripažino, jog „akte, priimame remiantis Sutarties 100a straipsniu, 57 straipsnio 2 dalimi ir 66 straipsniu, gali būti nuostatų, kuriomis nėra siekiama pašalinti kliūčių naudojimuisi pagrindinėmis laisvėmis, jeigu tokios nuostatos yra būtinos, kad būtų užtikrinta, jog tam tikri tam tikslui nustatyti draudimai nebūtų apeinami“. Ši teismų praktika buvo patvirtinta, pavyzdžiui, minėtame sprendime *BAT* (82 punktas).

54 — Žr. šiuo klausimu minėtus sprendimus *Titano dioksidas* (23 punktas) ir *Ispanija prieš Tarybą* (32–36 ir 40 punktai).

55 — Minėti sprendimai *BAT* (62 punktas), *Arnold André* (32 punktas); *Swedish Match* (31 punktas) ir *Alliance for Natural Health ir kt.* (30 punktas), kurie patenka į minėto sprendimo *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* kontekstą (88 punktas).

56 — 77 ir 78 punktai.

57 — 88 punktas. Šie argumentai buvo pakartoti minėtuose sprendimuose *BAT* (62 punktas); *Arnold André* (33 punktas); *Swedish Match* (32 punktas) ir *Alliance for Natural Health ir kt.* (31 punktas).

b) EB 95 straipsnio kaip skundžiamos direktyvos teisinio pagrindo pasirinkimo šios direktyvos 3 ir 4 straipsniuose numatytoms sritims tinkamumas

i) Tariamų skirtumų tarp nacionalinės teisės aktų buvimas skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsniuose numatytose srityse

94. Mano nuomone, ieškovės nurodyti pagrindai, susiję su tuo, kad EB 95 straipsnis buvo netinkamai pasirinktas kaip skundžiamos direktyvos teisinis pagrindas šios direktyvos 3 ir 4 straipsniuose numatytoms sritims, nėra pagrįsti.

96. Primenu, kad minėtame sprendime *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* Teisingumo Teismas jau nustatė, kad priimant Direktyvą 98/43 buvo skirtumų tarp nacionalinės teisės aktų dėl tabako produktų reklamos⁵⁹ ir kad „nacionalinėje teisėje pastebima tendencija vis labiau (ją) riboti <...>, kuri atspindi nuomonę, kad dėl tokios reklamos pastebimai auga tabako vartojimas“⁶⁰.

95. Savo analizėje vadovausiuosi Teisingumo Teismo paprastai pateikiamu aiškinimu dėl tikslo pašalinti konkurencijos iškraipymus ar dėl tikslo panaikinti prekybos kliūtis⁵⁸. Pirmiausia išnagrinėsiu tariamų skirtumų tarp nacionalinės teisės aktų buvimą (priimant skundžiamą direktyvą) šios direktyvos 3 ir 4 straipsniuose numatytose srityse, paskui – šių numanomų skirtumų poveikį vidaus rinkos kūrimui ir veikimui ir galiausiai – šių 3 ir 4 straipsnių dalyką ir tik tada padarysiu išvadas, ar EB 95 straipsnis buvo tinkamai pasirinktas kaip skundžiamos direktyvos teisinis pagrindas (minėtuose 3 ir 4 straipsniuose numatytose srityse).

97. Nustatyta, kad priimant skundžiamą direktyvą tokia pati situacija buvo ne tik reklamos, bet ir tabako produktų rėmimo atžvilgiu. Tai aiškiai išplaukia iš nacionalinės teisės nagrinėjimo, kurį išsamiai atliko Komisija ir kurį ji nurodė 2001 m. birželio 20 d.

58 — Kalbama apie argumentus, kuriuos išnagrinėjau šios išvados 90 punkte.

59 — Žr. 96 punktą.

60 — 97 punktą.

pateikto direktyvos projekto⁶¹ motyvų santraukos 4 punkte. Tai yra pažymėta skundžiamos direktyvos pirmoje ir trečioje konstatuojamose dalyse⁶².

98. Šią išvadą patvirtina ir tas faktas, kad direktyva buvo priimta likus tik vieneriems metams iki dešimties naujų valstybių narių įstojimo į Europos Sąjungą. Šio įvykio artumas tik didino įvairių valstybių nacionalinės teisės aktų atitinkamoje srityje skirtumų trumpalaikėje ar vidutinės trukmės perspektyvoje pavojų⁶³.

99. Ši išvada negali būti paneigta dėl to, kad, kaip tai paminėta direktyvos projekto motyvų santraukos 5 punkte ir šios direktyvos aštuntoje konstatuojamojoje dalyje, ją primant Pasaulinėje sveikatos organizacijoje (PSO) vyko derybos dėl Tabako kontrolės pagrindų konvencijos (toliau – PSO konvencija) projekto.

61 — Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių tabako produktų reklamą ir rėmimą, suderinimo projektas (KOM(2001) 283 galutinis, toliau – direktyvos projektas). Pristatydamas šį direktyvos projektą, Komisija per posėdį pažymėjo, kad šių produktų reklama ir (ar) rėmimas yra iš dalies draudžiami šešiose valstybėse narėse (Vokietijos Federacinė Respublika, Graikijos Respublika, Ispanijos Karalystė, Liuksemburgo Didžioji Herogystė, Austrijos Respublika ir Švedijos Karalystė), keturiose iš jų draudžiami visai (Prancūzijos Respublika, Italijos Respublika, Portugalijos Respublika ir Suomijos Respublika), o kitose penkiose svarstomi teisės aktai dėl visiško draudimo (Belgijos Karalystė, Danijos Karalystė, Airija, Nyderlandų Karalystė ir Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė).

62 — Pirmoje konstatuojamojoje dalyje nurodoma, kad „valstybių narių įstatymai ir kiti teisės aktai dėl tabako produktų reklamos ir susijusio rėmimo skiriasi“. Trečioje konstatuojamojoje dalyje pabrėžiama, kad „valstybių narių įstatymais, kuriuos reikia suderinti, siekiama apsaugoti visuomenės sveikatą reglamentuojant tabako – produkto, prie kurio įprantama ir dėl kurio Bendrijoje kasmet miršta daugiau kaip pusė milijono žmonių, – reklamą ir taip išvengti situacijos, kurioje jaunimas dėl tokios reklamos pradės jį rūkyti nuo ankstyvo amžiaus ir taps nuo jo priklausomas“.

63 — Per posėdį Komisija nurodė, kad kai kurios naujos valstybės narės visiškai draudžia tabako produktų reklamą ir rėmimą (pvz., Čekijos Respublika, Latvijos Respublika ir Lietuvos Respublika), tuo tarpu kitos leidžia tai daryti laikantis tam tikrų sąlygų (pvz., Vengrijos Respublika ir Maltos Respublika).

100. Iš tikrųjų, nors šis PSO konvencijos projektas turėjo sumažinti tabako produktų vartojimą, numatydamas pirmiausia bendrą tabako produktų reklamos, skatinimo ir rėmimo draudimą, kuris turėtų suderinti nacionalinės teisės aktus šioje srityje, neginčijama, kad šios derybos vyko skundžiamos direktyvos priėmimo metu (2003 m. gegužės 26 d.) ir kad nors praėjus šiek tiek laiko po šių derybų buvo priimta PSO konvencija, ji įsigaliojo tik 2005 m. vasario 27 d. ir dar neįsigaliojo visose Europos Bendrijos valstybėse narėse⁶⁴.

64 — Šiuo metu trys valstybės narės, pasirašiusios priimtą PSO konvenciją, dar jos neratifikavo. Turimos omenyje Čekijos Respublika, Italijos Respublika ir Lenkijos Respublika.

101. Be to, jei minėtos konvencijos 13 straipsnis dėl tabako produktų reklamos, skatinimo ir rėmimo turi aiškiai sumažinti nacionalinės teisės aktų skirtumus šioje srityje, jis vis dėlto neturi visiškai ir nedelsiant jų pašalinti ir taip pat nepašalina skirtingos nacionalinių įstatymų raidos pavojaus. Iš tikrųjų remiantis minėto 13 straipsnio 2 dalimi dalyvaujančios šalys turi per penkerius metus po PSO konvencijos įsigaliojimo (tai yra 2010 m. vasario 27 d.) bendrai uždrausti šių rūšių prekybos sandorius (taip pat kai jie yra tarptautinio pobūdžio) arba įsivesti tik tam tikrus apribojimus šioje srityje.

102. Taigi priimant skundžiamą direktyvą nacionalinės teisės aktai dėl tabako produktų reklamos ir rėmimo skyrėsi (konkrečiai kalbant, minėtos direktyvos 3 ir 4 straipsniuose numatytose srityse) ir šie skirtumai dar nepašalinti.

103. Priminus šias aplinkybes, reikia nustatyti šių skirtumų poveikį vidaus rinkos kūrimui ir veikimui.

ii) Esamų ir būsimų skirtumų skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsnio numatytose srityse poveikis vidaus rinkos kūrimui ir veikimui

104. Priešingai nei ieškovė, manau, kad skundžiamos direktyvos priėmimo metu buvę valstybių narių nacionalinės teisės aktų skirtumai bei skirtinga minėtų teisės aktų raida šios direktyvos 3 ir 4 straipsniuose numatytose srityse turi įtakos vidaus rinkos kūrimui ir veikimui, todėl, mano nuomone, tokie skirtumai (esami ir būsimi) sudaro kliūčių laisvam prekių judėjimui ir laisvei teikti paslaugas arba gali realiai sudaryti naujų prekybos kliūčių.

105. Iš tikrųjų visų pirma reikia konstatuoti, kad, kaip tai pažymima skundžiamos direktyvos šeštoje konstatuojamojoje dalyje, informacinės visuomenės paslaugos bei radijo transliavimas (kurie gali būti perduodami realiu laiku internetu) yra tarptautinio pobūdžio⁶⁵.

65 — Kaip savo paaiškinimų 30 punkte nurodė Prancūzijos Respublika, radijo programų sklaidimo spindulys, kuris priklauso nuo naudojamų bangų dažnio, gali siekti kelis tūkstančius kilometrų nuo transliavimo vietos. Be to, kai kurios radijo stotys skirtos būtent užsienio auditorijai (*BBC World, Radio France International, Deutsche Welle*).

106. Šis žiniasklaidos priemonių internacionalizavimo reiškinys veikia ir spaudos produktus. Iš tikrųjų iš Komisijos 1997 m. pristatytos ataskaitos išplaukia, kalbant apie spaudos rinką, kad periodinių leidinių, laikraščių ir žurnalų apyvarta tarp valstybių narių yra faktas, į kurį reikia atsižvelgti⁶⁶. Tai ypač būdinga valstybėms, kurių kalba bendra, pvz., prancūzų (Belgija, Prancūzija, Liuksemburgas), anglų (Airija, Jungtinė Karalystė) arba vokiečių (Vokietija, Austrija, Bolzano regionas Italijoje). Be to, spaudos produktų importas iš kitų valstybių narių atrodo labai populiarus Belgijoje, Danijoje, Suomijoje ir Švedijoje. Galiausiai tam tikri leidiniai jau seniai įgijo didelę auditoriją už nacionalinių ribų ir todėl nuolat eksportuojami į kitas nei jų kilmės valstybės valstybes nares⁶⁷. Prie šios tradicinės prekybos spaudos produktais popierinėje laikmenoje reikia pridėti visus produktus, kurių skaičius nuolat auga, atsiradusius dėl interneto tinklo, nes daugybė leidinių jame jau yra prieinami.

107. Todėl, priešingai nei teigia ieškovė, spaudos produktų rinka, kaip ir radijo rinka, yra rinka, kurioje prekyba tarp valstybių narių yra santykinai svarbi ir turi dar labiau

vystytis būtent dėl atitinkamų žiniasklaidos priemonių ryšių su internetu, kuris yra tarptautinė žiniasklaidos priemonė *par excellence*.

108. Kaip pažymėjo Teisingumo Teismas, tabako produktų rinka taip pat yra rinka, kurioje prekyba tarp valstybių narių santykinai svarbi⁶⁸. Be to, bendrai pripažinta, kad dėl reklamos ir iš dalies dėl rėmimo pastebimai auga tabako vartojimas, nes ypač jaunimas skatinamas „veikti“ ir taip gali tapti priklausomas nuo šių produktų⁶⁹.

109. Tokiomis sąlygomis tabako pramonė suinteresuota vystyti marketingo strategijas tarptautiniu mastu, siekdama skatinti savo produktų realizavimą, konkrečiai kalbant, Bendrijos rinkoje, pasinaudojant daugybe reklamos ar rėmimo priemonių, kurios suteikia pranašumą dėl tarpvalstybinio skleidimo, pvz., be kita ko, rašytine spauda, radiju ir interneto tinklu.

66 — Ši ataskaita, kurią Komisija prijungė prie bylos medžiagos, vadinasi „Newspaper distribution and pricing structure of crossborder printed press within the Member States and its effect on the free circulation of printed media within the European Union“.

67 — Galima paminėti, pavyzdžiui, „The Times“ arba „Le Monde“, o kalbant apie specializuotą spaudą — „The Financial Times“, „The Economist“, „Newsweek“ ar „Handelsblatt“.

68 — Žr., pavyzdžiui, minėtus sprendimus *BAT* (64 punktas); *Arnold André* (39 punktas) ir *Swedish Match* (38 punktas).

69 — Teisingumo Teismas tai pažymėjo, pavyzdžiui, minėtuose sprendimuose *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* (97 punktas, cituotas mano išvados 96 punkte); *BAT* (67 punktas); *Arnold André* (38 ir 40 punktai) ir *Swedish Match* (37 ir 39 punktai).

110. Iš to darau išvadą, kad skirtumai tarp nacionalinės teisės aktų dėl tabako produktų reklamos ir rėmimo, buvę skundžiamos direktyvos priėmimo metu, konkrečiai kalbant, spaudos, radijo ar informacinės visuomenės paslaugų srityse, aiškiai kliudė laisvam prekių judėjimui bei laisvei teikti paslaugas⁷⁰.

111. Taip pat bet kuriuo atveju reikia pripažinti, kad atsižvelgiant į tai, jog minėti teisės aktai tampa vis griežtesni (įsigaliojus PSO konvencijai šis procesas gali tik sustiprėti), buvo tikėtina, kad tokių kliūčių iškilis ir jos išsaugos⁷¹.

112. Iš tikrųjų kalbant apie *spaudos produktus* reikia turėti omenyje, kad tuo metu kelios valstybės narės jau draudė tabako produktų reklamą tokiose priemonėse (įskaitant iš kitų

valstybių narių) arba rengėsi uždrausti⁷². Be to, nauji teisės aktų pakeitimai šioje srityje patvirtina stiprią neginčijamą tendenciją. Nauji Ispanijos teisės aktai, labai sugriežtinantys apribojimus, kurie iki šiol buvo numatyti minėtų produktų reklamai, tai aiškiai įrodo⁷³.

113. Tokios nacionalinės taisyklės, nustatančios tam tikras sąlygas, kurias turi atitikti

70 — Tačiau įdomu priminti, kad Komisijos Žaliojoje knygoje dėl prekybos informacijos vidaus rinkoje, parengtoje 1996 m. (dėl kurios buvo plačiai tariamasi su suinteresuotais sluoksniais), jau buvo nurodyta, jog apskritai subjektai (reklamos agentūros, reklamos užsakovai, spaudos ir radijo institucijos) jau suvokė skirtumus tarp nacionalinės teisės aktų reklamos ir rėmimo srityse kaip svarbų šaltinį, kuris apunkina jų veiklos vykdymą tarptautiniu mastu, beveik taip pat, kaip ir vienos ar kitos valstybės narės kultūriniai ypatumai (KOM(1996) 192 galutinis (pirma dalis)).

71 — Žr. šiuo klausimu minėtą sprendimą *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* (97 punktas, dėl spaudos produktų).

72 — Tai išplaukia iš teisės lyginamosios analizės, pateiktos direktyvos projekto motyvų santraukos 4 punkte (žr. šios išvados 97 punktą). Remiantis šia analize Švedijos Karalystė, Prancūzijos Respublika, Italijos Respublika ir Portugalijos Respublika draudžia bet kokią tabako reklamą spaudoje, įskaitant reklamą iš kitų valstybių narių. Airija ir Nyderlandų Karalystė ruošiasi padaryti tą patį. Pagal tą pačią analizę tarp visų valstybių narių nagrinėjamu laikotarpiu tik Suomijos Respublika buvo aiškiai numčiusi, kad užsienio spaudai, kurios pagrindinis tikslas nėra reklamuoti tabaką, netaikomas šis draudimas, tuo tarpu Jungtinė Karalystė, Danijos Karalystė ir Belgijos Karalystė, kurios ketino sugriežtinti savo teisės aktus šioje srityje, atrodo, norėjo taikyti tokią pat išimtį.

73 — 2005 m. gruodžio 26 d. Ispanijos įstatymas dėl sveikatos apsaugos priemonių prieš priklausomybę nuo tabako ir dėl tabako gaminių pardavimo, tiekimo, vartojimo ir tabako reklamos (Ley de Medidas sanitarias frente al tabaquismo y reguladora de la venta, el suministro, el consumo y la publicidad de los productos del tabaco (BOE Nr. 309, 2005 m. gruodžio 27 d., p. 42241)). Šio įstatymo 9 straipsnio 1 dalis nustato principą, jog tabako produktų rėmimas bei bet kokia tokių produktų reklama ar skatinimas bet koku būdu ir bet kokiomis priemonėmis (įskaitant platinimą per automatus ir per informacinės visuomenės paslaugas) yra draudžiamas, išskyrus griežtai išvardytas išimtis. Kalbant apie spaudos produktus, iš jų tik leidiniams, skirtiems tabako pramonės veikla užsiimantiems ūkio subjektams, ir tiems, kuriuose reklamuojami tabako produktai, išleistiems ar atspausdintiems trečiose valstybėse, netaikomas šis principinis draudimas, nes minėti leidiniai iš esmės nėra skirti Bendrijos rinkai, nebent jie iš esmės skirti nepilnamečiams. Šios naujos nuostatos labai panašios į nuostatas, numatytas skundžiamos direktyvos 3 straipsnyje. Dėl Ispanijos teisės aktų šioje srityje raišos svarbos žr. direktyvos pasiūlymo motyvų santraukos 4.1.3 punktą.

spaudos produktai tam, kad jais būtų galima prekiauti, turi tiesioginės įtakos net šių produktų turiniui.

kiekybiniais importo apribojimams lygia-verčio poveikio priemonių draudimas⁷⁶.

114. Iš tikrųjų šios taisyklės turi uždrausti reklaminius skelbimus tokiose priemonėse kaip periodiniai leidiniai, laikraščiai ir žurnalai, kurių dalis jie yra. Be to, šios taisyklės verčia kitose valstybėse narėse, kuriose nėra tokių taisyklių, įsteigtas spaudos įmones keisti šių sąlygų neatitinkantį leidinių turinį.

116. Bet kuriuo atveju, net tada, kai tabako produktų reklamos draudimas ar apribojimas spaudoje būtų laikomi susijusiais tik su šių produktų pardavimo sąlygomis (skirti nuo spaudos produktų), vis dėlto negalima paneigti, kad, taip pat ir šiuo atžvilgiu, tokios priemonės labai riboja tabako produktų, importuotų iš kitų valstybių narių, patekimą į rinką, apsunkindamos šių produktų prekybą, palyginti su nacionaliniais produktais.

115. Todėl, remdamasis 1997 m. birželio 26 d. Sprendimu *Familiapress*⁷⁴, esu linkęs manyti, kad nors jos nustato prekių pardavimo skatinimo būdą, tabako produktų reklamą draudžiančios ar ribojančios priemonės ne tik paprasčiausiai reglamentuoja pardavimo sąlygas teismų praktikos sprendime *Keck ir Mithouard*⁷⁵ prasme, ir joms taip pat taikomas EB 28 straipsnyje numatytas

117. Iš tikrųjų, kaip tai pažymėjo generalinis advokatas F. G. Jacobs savo išvadoje byloje *Gourmet International Products*⁷⁷, reklama vaidina svarbų vaidmenį išleidžiant naują produktą ar patenkant į naują rinką. Faktiškai, be tam tikrų produktų vartojimo didėjimo dėl padidėjusio pirkėjų skaičiaus, reklamos užsakovai visų pirma siekia įtikinti pakeisti prekės ženklą tuos, kurie jau vartoja šiuos produktus, vadovaudamiesi nuostata, kad jei nebus reklamos, mažai tikėtina, jog suinteresuotieji asmenys atsisakys savo vartojimo įpročių.

74 — C-368/95, Rink. p. I-3689 (žr. 11 ir 12 punktus). Šioje byloje ginčijamas Austrijos teisės aktas draudė periodinių leidinių leidėjams siūlyti vartotojams dalyvauti loterijoje. Šis teisės aktas uždraudė kitoje valstybėje narėje įsteigtoms įmonėms Austrijos teritorijoje platinti toje valstybėje išspausdintą periodinį leidinį, jei šiame leidinyje buvo užduočių ar galvosūkių, už kurių išsprendimą buvo numatytas prizas.

75 — 1993 m. lapkričio 24 d. Sprendimas (C-267/91 ir C-268/91, Rink. p. I-6097).

76 — Minėto sprendimo *Keck ir Mithouard* 15 ir 16 punktai.

77 — 2001 m. gegužės 8 d. Sprendimas (C-405/98, Rink. p. I-1795, 36 punktas).

118. Ši analizė, atlikta dėl Švedijos teisės akto, draudžiančio skelbti alkoholinių gėrimų reklaminius skelbimus, konkrečiai kalbant, vartotojams skirtuose periodiniuose leidiniuose, taip pat taikytina nacionalinėms priemonėms, draudžiančioms ar apribojančioms tabako produktų reklamą straipsniuose spaudoje, pvz., periodiniuose leidiniuose, laikraščiuose ir žurnaluose, kurie taip pat skirti vartotojams. Taip yra todėl, kad tabako produktų vartojimo įpročiai yra ypač stiprūs, nes vartotojai lieka prisirišę prie vieno ar kito prekės ženklo produktų (dažniausiai prie vieno ir to paties produkto), kurį jie pirmiau pasirinko ir prie kurio priprato.

119. Iš to išplaukia, kad, kaip nusprendė Teisingumo Teismas minėtame sprendime *Gourmet International Products*, vadovaudamasis iš minėto sprendimo *Keck ir Mitthouard* išplaukiančia teismų praktikos logika, tokios priemonės, apsunkinančios prekybą iš kitų valstybių narių kilusiais tabako produktais, palyginti su nacionaliniais produktais, sudaro kliūčių EB 28 straipsnyje nustatytam laisvam prekių judėjimui⁷⁸.

120. Iš to darau išvadą, kad, kaip ir nacionalinės taisyklės dėl tabako produktų gamy-

bos, pateikimo ir pardavimo⁷⁹, nacionalinės taisyklės dėl tų pačių produktų reklamos spaudoje, nesant derinimo Bendrijos lygmenyje, dėl savo pobūdžio gali sudaryti kliūčių laisvam prekių judėjimui.

121. Be šio poveikio laisvam spaudos ar tabako produktų judėjimui, reikia taip pat nurodyti poveikį laisvam reklamos paslaugų teikimui.

122. Iš tikrųjų valstybės narės teisės aktas, draudžiantis ar apribojantis tokių prekių kaip tabako produktai reklaminius skelbimus spaudoje, apriboja šioje valstybėje narėje įsteigtų spaudos bendrovių galimybę suteikti kitoje valstybėje narėje įsteigtiems reklamos užsakovams reklaminių plotą savo leidiniuose⁸⁰. Taip pat reikia pažymėti, kad toks teisės aktas ypač veikia reklaminių plotų tarptautinę pasiūlą, turint omenyje su tabako produktais susijusios reklamos rinkos tarptautinį pobūdį⁸¹.

123. Atsižvelgdamas į visus šiuos samprotavimus dėl spaudos produktų manau, kad

79 — Žr. minėtus sprendimus *BAT* (64 punktas); *Arnold André* (39 punktas) ir *Swedish Match* (38 punktas).

80 — Žr. tuo pačiu klausimu minėtą sprendimą *Gourmet International Products* (38 punktas).

81 — Ten pat (39 punktas).

78 — Žr. 18–25 punktus.

skundžiamos direktyvos priėmimo metu buvę skirtumai tarp nacionalinės teisės aktų tabako produktų reklamos spaudoje (kurių dauguma skirti uždrausti ar apriboti tokią reklamą) neišvengiamai kliudė ne tik laisvam prekių judėjimui, bet ir laisvei teikti paslaugas. Galiausiai, atsižvelgiant į tai, kad šie teisės aktai tapdavo vis labiau ribojantys, buvo labai tikėtina, kad tokios kliūtys sustiprės ir jų atsiras naujose valstybėse narėse.

čiant elektroninės komercijos direktyvos⁸² taikymą). Šie nacionalinės teisės aktai taip pat parodo, kad visuomenės suvokimas, jog tabako produktų vartojimas yra kenksmingas, didėja, nes jais siekiama uždrausti ar apriboti tabako produktų reklamą.

124. Mano nuomone, panaši išvada darytina dėl tabako produktų reklamos per *radiją* ir per *informacinės visuomenės paslaugas*.

126. Taigi tokios priemonės veikia transliuotojų ar informacinės visuomenės paslaugų teikėjų, įsteigtų vienoje valstybėje narėje (kurioje galioja minėtos taisyklės), galimybę siūlyti vietą reklamai kitoje valstybėje narėje (kurioje šių taisyklių nėra) įsteigtiems reklamų užsakovams.

125. Iš tikrųjų, kaip jau nurodžiau, priimant skundžiamą direktyvą kai kurios valstybės narės jau buvo priėmusios teisės aktus šioje srityje arba buvo pasirengusios tai padaryti, kalbant apie radiją (išplečiant TVBS direktyvos, kuri, primenu, draudžia bet kokią tabako produktų reklamos formą, taikymą) ar apie informacinės visuomenės paslaugas (išple-

127. Be to, atitinkamai šios tabako produktų reklamos draudimo ar apribojimo priemonės gali kliudyti radijo programų ir elektroninių informacinių pranešimų (priklausančių informacinės visuomenės paslaugų sričiai) transliavimui, kai šiose programose ar informaciniuose pranešimuose yra minėtų produktų reklaminių skelbimų.

82 — 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (OL L 178, p. 1). Šioje remiantis EB 95 straipsniu priimtoje direktyvoje yra tam tikrų nuostatų dėl komercinių pranešimų, kurios, nors ir nėra konkrečiai susijusios su tabako produktų reklama, kaip ir PSO konvencijos priemonės, galėjo padėti priimti nacionalinės teisės aktus šiuo klausimu. Žr. pvz., naujausią 2005 m. gruodžio 26 d. Ispanijos įstatymą, cituotą šios išvados 73 išnašoje.

128. Todėl tokie nacionalinės teisės aktai, kurie jau egzistavo skundžiamos direktyvos priėmimo metu ar turėjo būti netrukus priimti, iš tikrųjų ar potencialiai sudaro kliūčių laisvei teikti paslaugas.

129. Taip pat yra radijo programų rėmimo, kurį vykdo tabako rinkos subjektai, atžvilgiu. Šį produktų skatinimo būdą reglamentuojanti nacionalinė teisė griežtėjo. Skirtumai tarp nacionalinės teisės aktų šioje srityje egzistavo jau skundžiamos direktyvos priėmimo metu ar turėjo netrukus atsirasti.

130. Taigi tokie skirtumai gali apriboti laisvę teikti paslaugas, būtent atimdami iš kitoje valstybėje narėje (kurioje galioja draudžianti priemonė) įsteigtų transliuotojų, kaip paslaugų gavėjų, galimybę gauti pajamų iš tabako produktus gaminančių ar jais prekiaujančių įmonių, kurios įsteigtos kitoje valstybėje narėje (kurioje tokios priemonės nėra), rėmimo.

131. Visos šios kliūtys laisvei teikti paslaugas radijo ir informacinės visuomenės paslaugų srityse bei kliūtys laisvam prekių judėjimui ir laisvei teikti paslaugas spaudos srityje gali visiškai pateisinti Bendrijos teisės aktų leidė-

jo įsikišimą remiantis EB 95 straipsniu, siekiant nutraukti skirtingą nacionalinės teisės aktų šioje srityje raidą, kuri labai prisidėjo prie vidaus rinkos padalijimo.

132. Šiomis aplinkybėmis svarbu nustatyti, ar skirtumai tarp nacionalinės teisės aktų (esamų ar būsimų) taip pat galėjo sukelti konkurencijos iškraipymų Bendrijos viduje.

133. Atvirkščiai, siekiant įsitikinti, kad buvo įvykdytos sąlygos kaip skundžiamos direktyvos teisiniu pagrindu remtis EB 95 straipsniu šios direktyvos 3 ir 4 straipsniuose numatytose srityse, galiausiai reikia patikrinti, ar šiais 3 ir 4 straipsniais aiškiai siekiama panaikinti ar užkirsti kelią tokioms kliūtims.

iii) Skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsnių tikslas

134. Mano nuomone, skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsnių kartu su šios direktyvos 8 straipsniu tikslas aiškiai yra (kaip tai

numato jos 1 straipsnis)⁸³, pirma, panaikinti esamas kliūtis laisvam prekių judėjimui ir laisvei teikti paslaugas ir, antra, užkirsti kelią tikėtinam naujų kliūčių atsiradimui.

135. Aišku, pirma, galima kelti klausimą, kaip tam tikrų tabako produktų reklamos ir rėmimo formų draudimas, numatytas šiuose 3 ir 4 straipsniuose, gali padėti panaikinti nagrinėjamas prekybos kliūtis. Ar Bendrijos teisės aktų leidėjo įsikišimas galiausiai ne tiek panaikins šias kliūtis, kiek jas išsaugos, iš nacionalinės teisės aktų išplaukiančias kliūtis pakeisdamas tomis, kurios išplaukia iš minėtų 3 ir 4 straipsnių?

136. Kad ir kokia būtų paradoksali ši situacija, vis dėlto neginčijama, jog tam tikrais atžvilgiais skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsniai aiškiai padeda panaikinti prekybos kliūtis, susijusias ir su prekėmis, ir su paslaugomis.

83 — Primenu, kad pagal skundžiamos direktyvos 1 straipsnį:
„1. Šios direktyvos tikslas yra suderinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius tabako produktų reklamą ir jų skatinimą:
a) spaudoje ir kituose spausdintuose leidiniuose;
b) per radijo programas;
c) per informacinės visuomenės paslaugas; ir
d) su tabaku susijusio rėmimo dėka, įskaitant nemokamą tabako produktų paskirstymą.
2. Šia direktyva siekiama užtikrinti laisvą minėtos spaudos ir su ja susijusių paslaugų judėjimą ir pašalinti vidaus rinkos veikimui iškeliančias kliūtis.“

137. Visų pirma, kaip Teisingumo Teismas jau pripažino minėtame sprendime *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą*, draudimas reklamuoti tabako produktus periodiniuose leidiniuose, laikraščiuose ir žurnaluose (pvz., nustatytas skundžiamos direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje) turi užtikrinti laisvą spaudos produktų judėjimą, kaip ir TVBS direktyvoje (kaip jau nurodžiau), kurioje draudžiama tabako produktų televizijos reklama siekiant laisvo televizijos programų transliavimo⁸⁴.

138. Iš tikrųjų priimant tokią draudžiančią priemonę, kuri turi būti vienodai taikoma visoje Bendrijoje, siekiama išvengti, kad spaudos produktų judėjimui Bendrijoje galėtų kliudyti bet kuri valstybė narė, remdamasi vienokiu ar kitokiu esamu ar būsimu nacionalinės teisės aktu šioje srityje.

139. Be intereso, kurį ši priemonė užtikrina prekybos spaudos produktais srityje teisės aktų aiškumo ir stabilumo atžvilgiu, o tai gali tik padėti užtikrinti judėjimo laisvę, reikia taip pat konkrečiau nurodyti, kad skundžiamos direktyvos 3 straipsnio 1 dalis aiškiai leidžia tabako produktų reklamą tam tikruo-

84 — Žr. 98 punktą (cituota šios išvados 19 punkte).

se leidiniuose, ypač skirtuose išimtinai tabako verslo specialistams⁸⁵. Be to, 3 straipsnio 1 dalyje siekiama nustatyti principą, pagal kurį šios rūšies leidinių apyvarta Bendrijos viduje turi būti laisva, net jei juose yra reklamuojami tabako produktai.

142. Be to, skundžiamos direktyvos 8 straipsnis draudžia valstybėms narėms kliudyti leidinių, skirtų išimtinai tabako verslo specialistams, judėjimui Bendrijos viduje tik todėl, kad juose yra tabako produktų reklaminių skelbimų, nes būtent tokiu atveju šie spaudos produktai puikiausiai atitiktų minėtos direktyvos 3 straipsnio 1 dalį.

140. Be to, primenu, kad, priešingai nei panaikintoje direktyvoje, skundžiamos direktyvos 8 straipsnis aiškiai numato, jog „valstybės narės nedraudžia ir neriboja laisvo prekių <...>, atitinkančių šią direktyvą, judėjimo“.

143. Šiuo 8 straipsniu Bendrijos teisės aktų leidėjas atsižvelgė į minėto sprendimo *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* išvadą. Iš tikrųjų laisvo judėjimo sąlygos, susijusios su apsaugos sąlyga, nebuvimas, be abejo, daug prisidėjo prie Teisingumo Teismo sprendimo panaikinti Direktyvą 98/43⁸⁷.

141. Taip yra todėl, kad, dar kartą priešingai nei ankstesnėje direktyvoje⁸⁶, skundžiamoje direktyvoje nėra jokios apsaugos sąlygos, kuri, su sąlyga laikytis Sutarties, suteiktų valstybėms narėms galimybę nustatyti griežtesnius reikalavimus (nei numatyti atitinkamoje direktyvoje), kurie, jų manymu, yra būtini užtikrinti žmonių sveikatos apsaugą, kalbant apie tabako produktų reklamą ir rėmimą.

144. Svarba, kurią Teisingumo Teismas suteikė laisvo judėjimo sąlygai, vėliau buvo patvirtinta minėtame sprendime *BAT* dėl Direktyvos 2001/37 (dėl tabako gaminių gamybos, pateikimo ir pardavimo). Iš tikrųjų šiame sprendime Teisingumo Teismas pažymėjo, kad, skirtingai nei panaikintoje direktyvoje, minėtoje direktyvoje yra laisvo judėjimo sąlyga, ir todėl jis nusprendė, kad „drausdama valstybėms narėms, remiantis pagrindais, susijusiais su direktyva suderin-

85 — Šios nuostatos visiškai atkartoja nuostatas, kurios yra panaikintos direktyvos 3 straipsnio 5 dalies pirmoje įtraukoje.

86 — Žr. panaikintos direktyvos 5 straipsnį (paminėtą šios išvados 13 punkte).

87 — Žr. sprendimo 101–104 punktus (cituotus šios išvados 22 punkte).

tais klausimais, kliudyti importui, pardavimui ar vartojimui tabako produktų, kurie tikrai atitinka direktyvos (2001/37) reikalavimus, ši nuostata užtikrina direktyvos visavertį poveikį jos tikslo, t. y. vidaus rinkos veikimo sąlygų gerinimo, atžvilgiu“⁸⁸.

145. Panaši išvada darytina dėl skundžiamos direktyvos. Jos 8 straipsnis užtikrina direktyvos visavertį poveikį jos tikslo, paskelbto jos 1 straipsnio 2 dalyje, pagerinti vidaus rinkos veikimo sąlygas, atžvilgiu⁸⁹.

146. Kaip jau matėme, taip yra laisvo prekių judėjimo atveju. Taip yra ir laisvo paslaugų teikimo atveju, kuris numatytas minėtame 8 straipsnyje ir kurio tikslo bendrai siekiama skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsniuose.

147. Iš tikrųjų visų pirma šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies pirmąją pastraipą⁹⁰

siekiama leisti vienoje valstybėje narėje įsteigtoms spaudos įmonėms suteikti reklaminių plotų kitoje valstybėje narėje įsteigtiems reklamos užsakovams, leidiniuose, skirtuose išimtinai tabako verslo specialistams. Šia 3 straipsnio 1 dalies pirmąją pastraipą taip pat siekiama leisti teikti reklamos paslaugas, kurias sudarytų vienoje valstybėje narėje įsteigtų reklamos agentūrų teiktų tabako produktų reklaminių skelbimų platinimo paslaugos kitoje valstybėje narėje įsteigtiems reklamos užsakovams leidiniuose, kurie spausdinami ir leidžiami trečiosiose šalyse ir kurie iš esmės neskirti Bendrijos rinkai. Leisdama teikti tokias paslaugas, minėta 3 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą padeda panaikinti esamas ar tikėtinas kliūtis tabako produktų reklamos srityje.

148. Be to, apskritai, apibrėžiant nagrinėjamų reklamos ir rėmimo formų draudimo priemonę, kuri turi būti vienodai taikoma visoje Bendrijoje, skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsniuose siekiama išvengti, kad atitinkamų žiniasklaidos priemonių sektoriuje bet kuri valstybė narė galėtų kliudyti laisvai teikti paslaugas, remdamasi vienokiu ar kitokiu esamu ar būsimu nacionalinės teisės aktu šioje srityje.

149. Taip yra ypač skleidžiant tarp valstybių narių radijo programas ir elektroninius

⁸⁸ — 74 punktas.

⁸⁹ — Primenu, kad minėto 1 straipsnio 2 dalyje pažymima, jog „šia direktyva siekiama užtikrinti laisvą minėtos spaudos ir su ja susijusių paslaugų judėjimą ir pašalinti vidaus rinkos veikimui iškeliančias kliūtis“.

⁹⁰ — Primenu, kad 3 straipsnio 1 dalies pirmoji pastraipa numato, jog „reklama spaudoje ir kituose spausdintuose leidiniuose ribojama leidiniais, kurie skiriami išimtinai tabako verslo specialistams, ir leidiniais, kurie spausdinami ir leidžiami trečiosiose šalyse ir kurie iš esmės neskirti Bendrijos rinkai“.

pranešimus, kurie priklauso informacinės visuomenės paslaugų sričiai. Kaip ir TVBS direktyvos 13 straipsnis, kuris draudžia tabako produktų televizijos reklamą siekiant laisvo televizijos programų transliavimo⁹¹, skundžiamos direktyvos 3 straipsnio 2 dalis ir 4 straipsnio 1 dalis, kurios draudžia tabako produktų reklamą per radiją ir per informacinės visuomenės paslaugas, skatina laisvą radijo laidų ir informacinės visuomenės paslaugų skleidimą.

150. Be to, bet kuriuo atveju, kaip tai pažymėjo Parlamentas, Taryba ir Komisija, tabako produktų reklamos per informacinės visuomenės paslaugas draudimas yra būtinas atsižvelgiant į žiniasklaidos priemonių konvergencijos reiškinį, siekiant neleisti apeiti elektroniniu būdu tokios reklamos draudimo spausdintuose leidiniuose⁹². Taigi, kaip jau nurodžiau, šio draudimo tikslas aiškiai yra panaikinti prekybos kliūtis būtent laisvo prekių judėjimo srityje. Taigi skundžiamos direktyvos 3 straipsnio 2 dalis bet kuriuo atveju padeda vidaus rinkos veikimui, tai yra rėmimasis EB 95 straipsniu siekiant priimti

minėto 3 straipsnio 2 dalį yra akivaizdžiai pagrįstas⁹³.

151. Skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsnių bendras indėlis į kliūčių laisvei teikti paslaugas panaikinimą didėja dėl laisvo judėjimo sąlygos, esančios minėtos direktyvos 8 straipsnyje. Neleisdamas valstybėms narėms drausti ar riboti laisvės teikti paslaugas, pvz., produktų, kurie atitinka skundžiamos direktyvos reikalavimus, laisvo judėjimo, minėtas 8 straipsnis užtikrina direktyvos visavertį poveikį jos tikslo, t. y. vidaus rinkos veikimo sąlygų gerinimo, atžvilgiu.

152. Mano nuomone, iš visų šių samprotavimų išplaukia, kad rėmimosi EB 95 straipsniu kaip skundžiamos direktyvos teisiniu pagrindu sąlygos įvykdytos kalbant apie minėtus 3 ir 4 straipsnius, net nenagrinėjant, ar jie taip pat padeda pašalinti galimus konkurencijos iškraipymus.

153. Priešingai nei teigia ieškovė, šios išvados nepakeistų tas faktas, kad, kaip parodo

91 — Primenu, kad Teisingumo Teismas tai pažymėjo minėtame sprendime *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* (98 punktas).

92 — Žr. šios išvados 73 punktą.

93 — Dėl panašios analizės žr. sprendimus *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* (100 punktas) ir *BAT* (82 punktas).

skundžiamos direktyvos trečia, aštunta ir devinta konstatuojamosios dalys, visuomenės sveikatos apsauga turėjo didelės įtakos Bendrijos teisės aktų leidėjo pasirinkimui priimant minėtą direktyvą, ypač turint omenyje jos 3 ir 4 straipsnius. Šiuo klausimu aš nurodau nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, kurią jau aptariau⁹⁴.

lapelius, o ne tik periodinius leidinius, laikraščius ir žurnalus.

154. Mano nuomone, šios išvados taip pat nepaneigia ieškovės teiginys, kad skundžiamos direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje ir 4 straipsnio 1 dalyje numatytas draudimas iš esmės taikomas vietinio ar nacionalinio pobūdžio reklamos priemonėms, kurios nedalyvauja apyvartoje tarp valstybių narių.

156. Nors pati ši frazė gali leisti manyti, kad 3 straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas taikomas visų rūšių leidiniams, kuriuose pranešimai ar informacija pateikiami popierinėje laikmenoje, neginčijama, kad, norint paaiškinti šią frazę, reikia ją susieti su priėmimo kontekstu.

157. Šiuo atveju reikia turėti omenyje, kad skundžiama direktyva buvo priimta ypatingomis aplinkybėmis, kai Teisingumo Teismas buvo neseniai panaikinęs visą pirmesnę direktyvą šiuo klausimu.

155. Visų pirma nesu tikras, kad šios direktyvos 3 straipsnyje ir 1 straipsnio 1 dalies pirmosios pastraipos a punkte pavartota sąvoka „spausdinti leidiniai“ turi būti aiškinama taip plačiai, kaip teigia ieškovė, tai yra kaip apimanti vietos (sporto, socialinių, kultūrinių, politinių ar religinių) asociacijų biuletenius, renginių ar parodų programas (ypač kultūrinio pobūdžio), plakatus, telefonų knygas, įvairias brošiūras ir reklaminius

158. Primenu, kad minėtame sprendime *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą*, priimtame šiuo klausimu, Teisingumo Teismas nurodė, kad „<...> iš esmės Direktyva, kuria draudžiama reklamuoti tabako produktus periodiniuose leidiniuose, laikraščiuose ir žurnaluose, gali būti priimama remiantis Sutarties 100a straipsniu, kad būtų užtikrintas laisvas spaudos produktų judėjimas“⁹⁵, pažymėdamas, kad reklamos draudimas tam

94 — Žr. šios išvados 91 ir 92 punktus.

95 — 98 punktas.

tikrose reklamos priemonėse pavyzdžiui, be kita ko, ant plakatų, niekaip nepadedą sudaryti geresnių sąlygų prekybai vidaus rinkoje⁹⁶.

159. Šiomis sąlygomis būtų keista, jei Bendrijos teisės aktų leidėjas, kurio veiksmus sankcionavo Teisingumo Teismas, panaikindamas visą pirmesnę direktyvą, skundžiamos direktyvos priėmimo metu nuspręstų neatsižvelgti į teismo nuomonę ir taip rizikuoti susilaukti naujos savo veiksmų kritikos.

160. Mano nuomone, taip yra todėl, kad skundžiama direktyva tam tikrais aspektais labai susiaurino tabako produktų reklamos ir rėmimo draudimo taikymo sritį, numatytą panaikintoje direktyvoje, konkrečiai kalbant, atsižvelgus į minėtą sprendimą *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą*, kaip nurodyta šios direktyvos šešioliktoje konstatuojamojoje dalyje. Ankstesnėje direktyvoje nustatytą praktiškai absoliutų draudimą pakeitė minėtų produktų reklamos ar rėmimo draudimas, kuris apsiribojo tam tikromis išsamiai išvardytomis formomis.

161. Toks draudimas nebetaikomas minėto sprendimo 99 punkte nurodytoms reklamos

priemonėms, tai yra skėčiams, peleninėms ir kitiems viešbučiuose, restoranuose ir kavinėse naudojamiems daiktams, taip pat reklaminiams klipams kino teatruose. Be to, renginių rėmimas buvo apribotas tarptautinio pobūdžio renginiais ir veikla (skundžiamos direktyvos 5 straipsnio 1 dalis). Tęsiant šias nuostatas, buvo uždraustas nemokamas tabako produktų paskirstymas, susijęs su šių renginių rėmimu (minėtos direktyvos 5 straipsnio 2 dalis).

162. Šios įvairios priemonės, skirtos apriboti tabako produktų reklamos ir rėmimo draudimą bei įvesti laisvo judėjimo sąlygą ir atitinkamai pašalinti apsaugos sąlygą, aiškiai parodo Bendrijos teisės aktų leidėjo pastangas laikytis reikalavimų, kuriuos Teisingumo Teismas suformulavo minėtame sprendime *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą*.

163. Neaišku dėl kokių priežasčių, išskyrus norą prieštarauti sau ir Teisingumo Teismui, Bendrijos teisės aktų leidėjas aiškintų skundžiamos direktyvos 3 straipsnio 1 dalį taip pat plačiai kaip ieškovė.

164. Direktyvos ketvirta konstatuojamoji dalis tai patvirtina. Primenu, jog joje (pažymėta

⁹⁶ — Žr. 99 punktą.

mano) nurodoma, kad „leidinių, tokių kaip *periodiniai leidiniai, laikraščiai ir žurnalai*, platinimui vidaus rinkoje gali realiai sutrukdėti laisvo judėjimo kliūtys, iškilusios dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, draudžiančių arba reglamentuojančių tabako reklamą *tose žiniasklaidos priemonėse*“, ir kad „siekiant užtikrinti laisvą visų *šių žiniasklaidos rūšių* judėjimą vidaus rinkoje, būtina apriboti tabako reklamą *žurnalais ir periodiniais leidiniais, kurie neskirti plačiajai visuomenei*, o išimtinai skirti tabako verslo specialistams, ir leidiniais, kurie spausdinami ir leidžiami trečiosiose šalyse ir kurie neskirti Bendrijos rinkai“.

165. Iš šios konstatuojamosios dalies, pakartojančios skundžiamos direktyvos 3 straipsnio 1 dalį, darau išvadą, kad minėtas straipsnis taikomas tik periodiniams leidiniams, laikraščiams ir žurnalams (kurie buvo numatyti minėto sprendimo *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* 98 punkte), tai yra plačiajai visuomenei skirtiems leidiniams.

166. Be to, tai buvo numatyta direktyvos pasiūlymo nuostatose. Iš tikrųjų pagal ketvirtos konstatuojamosios dalies, kurioje taip pat daroma nuoroda į leidinius, kaip antai periodiniai leidiniai, laikraščiai ir žurnalai, kontekstą minėto projekto 1 straipsnio pirmosios pastraipos a punkte ir 3 straipsnyje buvo numatyta tik reklama „žurnaluose ir kituose leidiniuose“, nors šis straipsnis jau vadinosi „Reklama spaudoje ir per informacinės visuomenės paslaugas“. Mano nuomo-

ne, šio pavadinimo išsaugojimas patvirtina aiškinimą, jog, priešingai nei teigia ieškovė, tabako produktų reklamos „spausdintuose leidiniuose“ draudimas, numatytas skundžiamos direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje, taikomas tik periodiniams leidiniams, laikraščiams ir žurnalams, kaip reikalavo Teisingumo Teismas minėtame sprendime *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą*, siekdamas pagrįsti rėmimąsi Sutarties 100a straipsniu.

167. Galiausiai, priešingai nei nurodo ieškovė, mano nuomone, norint remtis EB 95 straipsniu kaip skundžiamos direktyvos teisiniu pagrindu, beveik nesvarbu, kad minėto 3 straipsnio 1 dalyje esantis draudimas netaikomas išimtinai ar daugiausia tarptautiniais atvejais.

168. Iš tikrųjų 2003 m. gegužės 20 d. Sprendime *Österreichischer Rundfunk ir kt. Teisingumo Teismas* nusprendė dėl Direktyvos 95/46, kad „rėmimasis Sutarties 100a straipsniu kaip teisiniu pagrindu nenumato veiksmingo ryšio su laisvu judėjimu tarp valstybių narių buvimo visais atvejais, kurie numatyti priimtame remiantis šiuo pagrindu teisės akte“⁹⁷. Pagrįsdamas šį teiginį, jis priminė, kad nuo šiol pagal įtvirtintą teismų praktiką „siekiant pagrįsti rėmimąsi Sutarties 100a straipsniu kaip

97 — C-465/00, C-138/01 ir C-139/01, Rink. p. I-4989 (41 punktas).

teisiniu pagrindu svarbu, kad šiuo pagrindu priimto teisės akto tikslas aiškiai būtų pagerinti vidaus rinkos kūrimo ir veikimo sąlygas⁹⁸. Taip pat jis nurodė, kad „priešingas aiškinimas gali ypač neaiškiai ir neapibrėžtai apriboti (aptariamą) direktyvos taikymo sritį, o tai prieštarautų jos pagrindiniam tikslui suderinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus, siekiant pašalinti vidaus rinkos veikimui dėl nacionalinės teisės skirtumų išskylančias kliūtis“⁹⁹.

169. Teisingumo Teismas patvirtino šią praktiką 2003 m. lapkričio 6 d. Sprendime *Lindqvist*¹⁰⁰ dėl tos pačios Direktyvos 95/46.

170. Mano nuomone, tai, kas galioja šiai direktyvai, taip pat galioja skundžiamai direktyvai.

171. Iš tikrųjų, kaip ir Parlamentas, Taryba ir Komisija¹⁰¹, aš manau, kad jei būtų už-

drausta tabako produktų reklama tik leidiniuose, kurie platinami tarp valstybių Bendrijos viduje, ir neuždrausta leidiniuose, kurie tariamai yra vietos ar nacionaliniai leidiniai, kaip pasiūlė Vokietijos vyriausybė vykstant deryboms dėl skundžiamos direktyvos, tai keltų pavojų nustatyti tokio draudimo netikslas ar atsitiktines ribas. Tokia perspektyva prieštarauja teisinio saugumo reikalavimams ir skundžiamos direktyvos siekiamam tikslui, kuris, primenu, pagal jos 1 straipsnį yra „suderinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius tabako produktų reklamą ir jų skatinimą“, „siekiant užtikrinti laisvą minėtos spaudos ir su ja susijusių paslaugų judėjimą ir pašalinti vidaus rinkos veikimui išskylančias kliūtis“.

172. Tokios pačios išvados galioja ir radijo programoms. Be to, primenu, jog TVBS direktyvos 13 straipsnis, numatantis, kad „draudžiama bet kokia televizijos reklama bei teleparduotuvė, skirta cigaretėms ir kitiems tabako gaminiams“, turi būti taikomas neatsižvelgiant į atitinkamų programų tarpvalstybinį skleidimą ar skleidimą tik šalies viduje.

173. Iš to darau išvadą, kad skundžiama direktyva buvo pagrįstai priimta remiantis EB 95 straipsniu srityse, kurios numatytos jos

98 — Ten pat. Teisingumo Teismas turėjo omenyje minėtus sprendimus *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* (85 punktas) ir *BAT* (60 punktas).

99 — Minėto sprendimo *Österreichischer Rundfunk ir kt.* 42 punktas.

100 — C-101/01, Rink. p. I-12971 (40 ir 41 punktai). Taip pat šiuo klausimu dėl 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32) žr. 2005 m. kovo 1 d. Sprendimą *Owusu* (C-281/02, Rink. p. I-1383, 34 punktas) bei mano išvadą byloje, kurioje buvo priimtas šis sprendimas (197–203 punktai).

101 — Žr. šios išvados 68 punktą.

3 ir 4 straipsniuose. Todėl pagrindai dėl EB 95 straipsnio kaip skundžiamos direktyvos teisinio pagrindo tariamai netinkamo pasirinkimo turi būti atmesti.

174. Tęsiant šiuos samprotavimus, reikia nustatyti, ar pagrįstas pagrindas dėl tariamo EB 253 straipsnyje numatytos pareigos motyvuoti pažeidimo.

B — Dėl ieškinio pagrindo, susijusio su EB 253 straipsnyje numatytos pareigos motyvuoti tariamu pažeidimu

175. Ieškovė teigia, kad skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsniai nepakankamai motyvuoti, todėl jie pažeidžia EB 253 straipsnį.

176. Kalbėdama apie šios direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje nustatytą draudimą dėl informacinės visuomenės paslaugų ir minėtos direktyvos 4 straipsnyje nustatytą draudimą dėl radijo programų, ji nurodo, kad neminimas nei veiksmingų prekybos kliūčių, nei konkurencijos iškraipymų buvimas. Paprastos nuorodos į skirtumų tarp nacionalinės teisės aktų buvimą (pirma konstatuoja-

moji dalis) ar į šių žiniasklaidos priemonių tarptautinį pobūdį (šešta konstatuojamoji dalis) nepakanka pagrįsti Bendrijos teisės aktų leidėjo įgaliojimus ir tai neleidžia Teisingumo Teismui šiuo klausimu vykdyti savo kontrolės.

177. Dėl skundžiamos direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje nustatyto draudimo dėl spaudos ir kitų spausdintų leidinių ieškovė teigia, kad bendras tokių skirtumų paminėjimas bei teiginys, kad šioje srityje jau buvo susidurta su tam tikromis kliūtimis (pirma konstatuojamoji dalis), ir tai, jos nuomone, yra netikslu, neatitinka reikalavimų motyvuoti, išplaukiančių iš minėto sprendimo *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* 84 punkto¹⁰². Ji taip pat teigia, kad, pirma, nėra pateikiama nuoroda į galimą pastebimų konkurencijos iškraipymų buvimą ir, antra, nagrinėjamo draudimo taikymas ne tik tarptautinėms situacijoms negali būti pagrįstai pateisintas.

178. Parlamentas, Taryba ir Komisija bei kitos į bylą įstojusios šalys ginčija šį pagrindą, remdamosi Teisingumo Teismo praktika dėl pareigos motyvuoti taikymo srities ir pri-

¹⁰² — Ieškovė primena, jog to sprendimo 84 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad „jeigu tam, kad kaip teisinis pagrindas būtų pasirinktas 100a straipsnis, pakanka konstatuoti vien tik nacionalinių teisės aktų skirtumus ir abstraktų pavojų, kad gali atsirasti kliūčių naudojimuisi pagrindinėmis laisvėmis arba kad dėl to bus iškraipoma konkurencija, tuomet tinkamo teisinio pagrindo peržiūra teismine tvarka tampa neefektyvi“.

mindamos, jog nesvarbu, ar daroma nuoroda į galimus konkurencijos iškraipymus, nes direktyvos tikslas aiškiai yra panaikinti prekybos kliūtis.

pagrindinį institucijos siekiamą tikslą, būtų beprasmiška reikalauti atskirai motyvuoti kiekvieną iš jos priimtų techninių sprendimų“¹⁰⁴.

179. Aš taip pat manau, kad šis pagrindas nepagrįstas.

180. Iš tikrųjų reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką, „nors EB 253 straipsnyje reikalaujama motyvacija turi aiškiai ir nedviprasmiškai atskleisti Bendrijos institucijos, kuri priėmė ginčijamą teisės aktą, samprotavimus, kad suinteresuotieji asmenys galėtų sužinoti jo priėmimo pagrindimą, o Teisingumo Teismas galėtų vykdyti priežiūrą, vis dėlto nereikalaujama, kad motyvacija atspindėtų visas reikšmingas faktines ir teises aplinkybes“¹⁰³.

181. Taip pat nustatyta, kad „pareigos motyvuoti laikymasis <...> vertintinas atsižvelgiant ne tik į teisės akto formuluotes, bet ir į jo kontekstą bei į atitinkamą klausimą reguliuojančių teisės normų visumą. Jei ginčijamas teisės aktas aiškiai atskleidžia

182. Taigi, kalbant apie skundžiamą direktyvą, jos pirma, antra, trečia ir dvylikta konstatuojamosios dalys aiškiai parodo, kad joje įtvirtintos reklamos draudimo priemonės skirtos, derinant tam tikroms tabako produktų reklamos ir rėmimo formoms taikomas taisykles, panaikinti dėl nacionalinės teisės aktų (kuriems įtakos turėjo siekis neleisti tabako skatinimo, dėl kurio jaunimas pradėtų jį rūkyti nuo ankstyvo amžiaus ir taptų nuo jo priklausomas) šioje srityje skirtumų išylančias kliūtis laisvam produktų ar paslaugų (remiančių tokią reklamą ar rėmimą) judėjimui.

183. Tokių priemonių priėmimą pateisinantys pagrindai buvo vėliau sukonkretinti visų numatytų reklamos ir rėmimo formų, numatytų, be kita ko, skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsniuose, atžvilgiu. Taip yra reklamos tam tikruose leidiniuose (ketvirta konstatuojamoji dalis) bei reklamos per radiją ir per

103 — Žr., pavyzdžiui, minėtus sprendimus *Arnold André* (61 punktas); *Swedish Match* (63 punktas) ir *Alliance for Natural Health ir kt.* (133 punktas). Taip pat žr. šiuo klausimu 1996 m. vasario 29 d. Sprendimą *Komisija prieš Tarybą* (C-122/94, Rink. p. I-881, 29 punktas) ir minėtą sprendimą *BAT* (165 punktas).

104 — Žr., pavyzdžiui, minėtus sprendimus *Arnold André* (62 punktas); *Swedish Match* (64 punktas) ir *Alliance for Natural Health ir kt.* (134 punktas). Taip pat žr. šiuo klausimu 2001 m. liepos 5 d. Sprendimą *Italija prieš Tarybą ir Komisiją* (C-100/99, Rink. p. I-5217, 64 punktas) bei minėtą sprendimą *BAT* (166 punktas).

informacinės visuomenės paslaugas, kurios yra tarpvalstybinio poveikio ir kurių patrauklumas jaunimui yra akivaizdus (šešta konstatuojamoji dalis), atveju. Taip pat yra ir tam tikrų tarpvalstybinio poveikio rėmimo rūšių, pvz., radijo programų rėmimo, kurio draudimas yra pateikiamas kaip priemonė išvengti apribojimų, taikomų tiesioginėms reklamoms formoms, apėjimo (penkta konstatuojamoji dalis) atveju.

vartojimas, tikėtina, kad ateityje iškils kliūčių laisvam spaudos produktų judėjimui“, ir todėl „<...> direktyva, kuria draudžiama reklamuoti tabako produktus periodiniuose leidiniuose, laikraščiuose ir žurnaluose, gali būti priimama remiantis Sutarties 100a straipsniu, kad būtų užtikrintas laisvas spaudos produktų judėjimas, kaip (TVBS) direktyvoje“¹⁰⁵. Iš šių Teisingumo Teismo samprotavimų, į kuriuos reikia atsižvelgti kaip į susijusią informaciją, išplaukia, kad išsamūs minėtų produktų reklamos spausdintuose leidiniuose (numatytuose skundžiamos direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje) draudimo motyvai mažiau būtini.

184. Mano nuomone, šios konstatuojamosios dalys parodo pagrindinį Parlamento ir Tarybos siekiamą tikslą, todėl jų pakanka pagrįsti EB 253 straipsnyje numatytą motyvavimo pareigą.

185. Tai patvirtina prie Komisijos parengto direktyvos pasiūlymo – aplinkybių, kuriomis skundžiama direktyva buvo priimta, dalies – pridėta jo motyvų santrauka, kurioje yra išdėstytos esminės faktinės ir teisinės aplinkybės, kuriomis grindžiamas jo priėmimas, ypač, kaip matėme, lyginamosios teisės aspektu.

186. Galiausiai reikia priminti, kad minėtam sprendime *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* Teisingumo Teismas jau pripažino, kad „atsižvelgiant į nacionalinėje teisėje pastebimą tendenciją vis labiau riboti tabako produktų reklamą, kuri atspindi nuomonę, kad dėl tokios reklamos greitai auga tabako

187. Todėl, mano nuomone, šios direktyvos tekstas ir kontekstas, pirma, leidžia suintesuotiesiems asmenims sužinoti minėtos direktyvos 3 ir 4 straipsniuose numatytų draudimų pagrindimą ir, antra, suteikia Teisingumo Teismui visus duomenis, kad jis galėtų kontroliuoti EB 95 straipsnio kaip skundžiamos direktyvos teisinio pagrindo pasirinkimą (minėtuose 3 ir 4 straipsniuose nurodytose srityse). Mano atlikta ieškinio pagrindų dėl netinkamai pasirinkto teisinio pagrindo analizė tai įrodo.

¹⁰⁵ — 97 ir 98 punktai.

188. Iš to darau išvadą, kad pagrindas dėl pareigos motyvuoti tariamo pažeidimo skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsniuose numatytoje srityje taip pat turi būti atmestas.

buvo pakeista sąvoka „spausdintos priemonės“. Tas pats įvyko, pirma, su šios direktyvos 10 straipsnio 2 dalimi, kurią Tarybą įtraukė vienašališkai¹⁰⁶, ir, antra, su minėtos direktyvos 11 straipsniu, kuris tomis pačiomis aplinkybėmis buvo iš esmės pakeistas¹⁰⁷.

C — Dėl ieškinio pagrindo, susijusio su EB 251 straipsnyje numatytos bendro sprendimo priėmimo tvarkos tariamu pažeidimu priimant skundžiamą direktyvą

189. Ieškovė teigia, kad skundžiama direktyva buvo priimta pažeidžiant EB 251 straipsnyje numatytas taisykles dėl bendro sprendimo priėmimo procedūros. Iš tikrųjų, jos nuomone, Taryba nepriėmė Parlamento pataisytos direktyvos projekto varianto remdamasi EB 251 straipsnio 2 dalies antrosios pastraipos pirmoje įtraukoje numatyta procedūra, o atliko šio projekto esminius pakeitimus, dėl kurių Parlamentas nebuvo pareiškęs nuomonės, nors pagal EB 251 straipsnio 2 dalies antrosios pastraipos trečią įtrauką Taryba turėjo priimti bendrąją poziciją ir apie ją pranešti Parlamentui, kad šis dėl jos pareikštų savo nuomonę.

190. Ieškovės nuomone, toks pažeidimas buvo padarytas skundžiamos direktyvos 3 straipsnio 1 dalies atžvilgiu, nes (versijoje prancūzų kalba) sąvoka „spausdinti leidiniai“

191. Parlamentas, Taryba, Komisija bei Ispanijos Karalystė ir Prancūzijos Respublika reikalauja atmesti šį ieškinio pagrindą.

192. Taryba, tiesiogiai susijusi su šiuo ieškinio pagrindu, nusprendė, kad prieštaravimas dėl skundžiamos direktyvos 10 straipsnio 2 dalies ir 11 straipsnio nepagrįstas, nes jie vėliau buvo ištaisyti¹⁰⁸. Be to, bet kuriuo atveju toks prieštaravimas nesuderinamas su

106 — Skundžiamos direktyvos 10 straipsnio 2 dalyje buvo nurodyta taip: „Valstybės narės praneša Komisijai apie esmines vidaus teisės nuostatas, kurios priimamos šios direktyvos reglamentuojamoje srityje“.

107 — Skundžiamos direktyvos įsigaliojimo data taip pat buvo paankstinta: iš pradžių ji turėjo įsigalioti dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, o vėliau – paskelbimo dieną.

108 — Skundžiamos direktyvos ištaisyimas (OL L 67, 2004, p. 34). Remiantis šiuo ištaisymu, padarytu iki šio ieškinio pareiškimo, buvo panaikinta skundžiamos direktyvos 10 straipsnio 2 dalis, o tos pačios direktyvos 11 straipsnį reikia skaityti taip: „ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*“ vietoje „ši direktyva įsigalioja jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dieną“.

šio ieškinio tikslu, nes juo siekiama tik panaikinti direktyvos 3 ir 4 straipsnius.

kalbų buvimo (skundžiamos direktyvos priėmimo metu), kurių išsiplėtus Europos Sąjungai greitai bus daugiau kaip dvidešimt.

193. Dėl minėtos direktyvos 3 straipsnio 1 dalies Taryba teigia, kad jos angliškame variante, kuris buvo naudojamas derybų metu, jokių pakeitimų nebuvo, o kitose direktyvos versijose atsiradę skirtumai buvo įtraukti teisininkų-lingvistų, kaip to reikalauja jų funkcijos, siekiant įvairias skundžiamos direktyvos kalbines versijas priartinti prie jos versijos anglų kalba, todėl šių pakeitimų negalima laikyti esminiais. Be to, galutinį minėtos direktyvos projektą pasirašė ir Taryba, ir Parlamentas, kuris jam visiškai jam pritarė.

194. Parlamentas prie šio argumento, kuriam jis pritaria, taip pat nurodo, kad ne tik versija anglų kalba liko be pakeitimų (taip pat versijos ispanų ir olandų kalbomis), o kitos versijos iš tikrųjų buvo pakeistos nedaug siekiant suderinti įvairias kalbines versijas. Parlamento nuomone, griežtas tapatumo laikymasis tarp jo patvirtinto dokumento ir bendru sprendimu priimto galutinio dokumento neatitinka redakcinės kokybės reikalavimų, išplaukiančių iš vienuolikos oficialių

195. Komisija, Ispanijos Karalystė ir Prancūzijos Respublika pritaria šiam aiškinimui.

196. Mano nuomone, svarbu iš karto atmesti klausimą dėl EB 251 straipsnyje numatytos tvarkos laikymosi priimant skundžiamos direktyvos 10 ir 11 straipsnius. Šis klausimas neteko prasmės dėl pakeitimų, kuriuos bendrai padarė Parlamentas ir Taryba po to, kai buvo suformuluotas atitinkamas ieškinio pagrindas. Be to, net tuo atveju, jei tokių pakeitimų nebūtų, nesuprantu, kaip ieškovės prieštaravimas dėl minėtų 10 ir 11 straipsnių gali pateisinti skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsnių, dėl kurių galiojimo pareikštas ieškinyje, panaikinimą.

197. Kalbant apie skundžiamos direktyvos 3 straipsnio 1 dalį, nors kai kurios kalbinės versijos buvo pakeistos, šie pakeitimai, mano nuomone, nevirsijo Bendrijos teisės akto įvairių kalbinių versijų derinimo ribų.

198. Iš to darau išvadą, kad pagrindas dėl tariamo EB 251 straipsnyje nustatytos tvarkos pažeidimo priimant skundžiamą direktyvą taip pat turi būti atmestas.

199. Lieka išnagrinėti, ar paskutinis ieškovės argumentas dėl tariamo proporcingumo principo pažeidimo yra pagrįstas.

D — Dėl ieškinio pagrindo, susijusio su tariamu proporcingumo principo pažeidimu

1. Šalių argumentai

200. Ieškovė teigia, kad skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsniuose nustatyti draudimai yra neproporcingi. Pagrįsdama šį teiginį, ji dar kartą nurodo, kad šie draudimai iš esmės nustatyti tik vietos ar regionų situacijoms ir kad tais retais atvejais, kai jie taikomi tarptautinėms situacijoms, nėra jokių, egzistuojančių ar potencialių atitinkamos prekybos kliūčių, kurios gali pateisinti bet kokias draudimo priemones arba bent jau tokias bendras draudimo priemones, kokios nustatytos 3 ir 4 straipsniuose. Šiuo klausimu ji pažymi, kad jos turėjo būti taikomos tik reklamos priemonėms, kurios dalyvauja apy-

vartoje tarp valstybių narių, kaip numatyta, pirma, skundžiamos direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje dėl leidinių, kurie kilo iš trečiųjų šalių, iš esmės neskirtų Bendrijos rinkai (kuriems netaikomas nagrinėjamas draudimas), o antra, minėtos direktyvos 5 straipsnyje dėl renginių rėmimo (kuriam šis draudimas taikomas, tik jei renginiai yra tarptautinio pobūdžio).

201. Ieškovės nuomone, kuo didesnė nagrinėjamų draudimo priemonių keliama žala pagrindinei teisei, pvz., saviraiškos laisvei, tuo daugiau dėmesio reikia skirti proporcingumo principo laikymuisi.

202. Iš tikrųjų, kadangi skundžiamos direktyvos 2 straipsnio b punkte reklama apibrėžiama kaip „bet kokia komercinio pranešimo forma, kurios tikslas – tiesiogiai arba netiesiogiai skatinti tabako produktą“, tokios reklamos draudimas (minėtos direktyvos 3 ir 4 straipsniuose) turi būti plačiai taikomas, siekiant apimti vadinamuosius „diversifikuotus“ produktus (tai yra produktus, kurie nėra tabako produktai, tačiau parduodami naudojant tabako prekių ženklą), ir tam tikrus spaudos straipsnius ar kitus leidinius (kuriuose žurnalistai aprašė siužetus, susijusius su tabako produktais ar jų platinimu).

203. Be to, dėl nagrinėjamų draudimo priemonių spaudos įstaigos negautų daug pajamų iš reklamos, kurios yra pagrindinė jų pajamų dalis, ypač valstybės narėse, kuriose, pvz., Vokietijoje, atitinkamas sektorius negauna valstybės dotacijų. Tokios negautos pajamos sukeltų pastebimą skaitytojų skaičiaus sumažėjimą, net tam tikrų spaustuvių uždarymą, o tai labai sumažintų pliuralizmą spaudoje ir atitinkamai apribotų saviraiškos laisvę.

204. Taigi, ieškovės nuomone, jei imperatyviniai visuomeniniai poreikiai, pvz., visuomenės sveikatos apsauga nuo priklausomybės nuo tabako pavojaus, gali apriboti pagrindinę teisę naudotis šia laisve, iš to neišplaukia, kad toks apribojimas yra leidžiamas tik tuo atveju, dėl kurio ji abejoja, jei nebūtų švelnesnių priemonių patenkinti šį poreikį. Todėl ieškovė daro išvadą, kad nagrinėjamos draudimo priemonės yra neproporcingos taip pat šiuo atžvilgiu.

205. Parlamentas, Taryba, Komisija bei Ispanijos Karalystė ir Prancūzijos Respublika prašo šį pagrindą atmesti.

206. Šiuo klausimu jie nurodo, kad pagal minėtą sprendimą *BAT* Bendrijos teisės aktų leidėjas čia taip pat turi plačius vertinimo įgaliojimus, nes vien tik šioje srityje priimanos priemonės aiškiai netinkamas pobūdis gali turėti įtakos jos teisėtumui. Jie taip pat nurodo, kad 2004 m. kovo 25 d. Sprendime *Karner*¹⁰⁹ Teisingumo Teismas pripažino, jog nacionalinės teisės akto teisėtumo kontrolė saviraiškos laisvės atžvilgiu taip pat yra ribota, kalbant apie tokią sudėtingą ir besikeičiančią sritį kaip reklama. Tas pats taikytina Bendrijos teisės akto, pvz., skundžiamos direktyvos, atžvilgiu.

207. Kalbėdamos apie šią kontrolę, jos mano, kad minėtos direktyvos 3 ir 4 straipsniuose numatytos draudimo priemonės nėra akivaizdžiai neproporcingos. Iš tikrųjų minėtuose 3 ir 4 straipsniuose nustatytas ne visiškas, o tik dalinis reklamos ar rėmimo draudimas, kuris, priešingai nei teigia ieškovė, neskirtas uždrausti nei netiesioginės reklamos, nei diversifikuotų produktų, nei tabako produktams skirtų straipsnių skelbimo spaudoje.

208. Parlamento, Tarybos, Komisijos, Ispanijos Karalystės ir Prancūzijos Respublikos

¹⁰⁹ — C-71/02, Rink. p. I-3025.

nuomone, dar labiau riboti skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsniuose nustatytas draudimo priemonės, nepriskiriant jų taikymo sričiai visų tarpvalstybinio poveikio situacijų, prieštarautų, pirma, EB 95 straipsnio 1 dalyje numatytiems tikslams, nes dėl to būtų iškraipoma konkurencija bei atsirastų teisinis nesaugumas, ir, antra, EB 95 straipsnio 2 dalyje Bendrijos teisės aktų leidėjui nustatytam reikalavimui užtikrinti aukšto lygio visuomenės sveikatos apsaugą. Šiuo klausimu Prancūzijos Respublika pažymi, kad, kalbant apie visuomenės sveikatos apsaugos lygį, svarbu išsaugoti darną tarp skundžiamos direktyvos (kiek tai susiję su tabako produktų skatinimu) ir Direktyvos 2001/37 (kiek tai susiję su įspėjimais dėl šių produktų pavojaus).

priemonių, reikia taikyti mažiausiai suvaržančią, o sukelti nepatogumai neturi būti neproporcingi nurodytiems tikslams¹¹⁰.

210. Tačiau minėtame sprendime *BAT*¹¹¹ Teisingumo Teismas pripažino, kad vykdant teisminę kontrolę, skirtą patikrinti, ar nepažeistas proporcingumo principas, „reikia pripažinti didelę Bendrijos teisės aktų leidėjo veiksmų laisvę nagrinėjamoje srityje, kuri apima politinio, ekonominio ir socialinio pobūdžio pasirinkimus ir kurioje jis turi atlikti sudėtingus vertinimus, (nes) tik aki-vaizdžiai netinkamas šioje srityje priimtos priemonės pobūdis, palyginti su tikslu, kurio kompetentingos institucijos ketina siekti, gali paveikti šios priemonės teisėtumą“.

2. Vertinimas

211. Mano nuomone, tai, kas taikoma šiame sprendime numatytose tabako produktų gamybos, pateikimo ir pardavimo srityse, taip pat būtina taikoma tų pačių produktų reklamos ir rėmimo srityse, numatytose skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsniuose.

209. Pagal nusistovėjusią teismų praktiką, proporcingumo principas, kuris yra vienas bendrųjų Bendrijos teisės principų, įpareigoja, kad Bendrijos teisės nuostata nustatytos priemonės būtų tinkamos tikslui įgyvendinti ir neviršytų to, kas būtina jam pasiekti, todėl, kai galima rinktis tarp keleto tinkamų

110 — Žr., pavyzdžiui, 1990 m. lapkričio 13 d. Sprendimą *Fedesa ir kt.* (C-331/88, Rink. p. I-4023, 13 punktas); 1994 m. spalio 5 d. Sprendimą *Crispoltoni ir kt.* (C-133/93, C-300/93 ir C-362/93, Rink. p. I-4863, 41 punktas) ir 1998 m. gegužės 5 d. Sprendimą *National Farmers' Union ir kt.* (C-157/96, Rink. p. I-2211, 60 punktas).

111 — 123 punktas. Žr. dėl kitų sričių, pavyzdžiui, 1996 m. lapkričio 12 d. Sprendimą *Jungrinė Karalystė prieš Tarybą* (C-84/94, Rink. p. I-5755, 58 punktas); 1997 m. gegužės 13 d. Sprendimą *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* (C-233/94, Rink. p. I-2405, 55 ir 56 punktai) bei minėtą sprendimą *National Farmers' Union ir kt.* (61 punktas).

212. Iš tikrųjų, jei bendrai pripažinta, kad šios tabako produktų skatinimo formos veikia jų vartojimą, pagal turimą informaciją nėra paprasta tiksliai nustatyti realų ar galimą tokių reklamos ar rėmimo formų poveikį ir, atvirkščiai, jų uždraudimo vienoje ar kitoje žiniasklaidos priemonėje poveikį atitinkamų produktų vartojimo lygiui¹¹². Čia kalbama apie subtilius ir sudėtingus klausimus, kurie iš Bendrijos teisės aktų leidėjo reikalauja ir politinio, ir ekonominio, ir socialinio pasirinkimo.

213. Panašų požiūrį taikė Europos Žmogaus Teisių Teismas, nustatydamas, ar reklamą ribojančios nacionalinės priemonės saviraiškos laisvei keliama žala yra neproporcinga.

214. Iš tikrųjų, nors pastarasis teismas pripažino, kad Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 10 straipsnyje numatyta saviraiškos laisvė taikoma ne tik tam tikrai informacijos, idėjų kategorijai ar minčių ir įsitikinimų išreiškimo būdams, patenkantiems į bendro intereso diskusijas (politinio, mokslinio, meninio ar

religinio pobūdžio), tačiau taip pat komercinio pobūdžio pranešimams¹¹³, vis dėlto jis atlieka ne tokią griežtą egzistuojančių nacionalinių priemonių proporcingumo kontrolę, nes, siekiant nustatyti, ar poveikis saviraiškos laisvei yra proporcingas „imperatyviam visuomeniniam poreikiui“, nacionalinių valdžios institucijų diskrecija yra „būtina komerciniuose santykiuose, ypač tokioje sudėtingoje ir besikeičiančioje srityje kaip reklamos sritis“¹¹⁴.

215. Be to, taip yra ir tada, kai tokio pobūdžio nacionalinė priemonė atitinka tokį imperatyvinį visuomeninį poreikį kaip visuomenės sveikatos apsauga. Iš tikrųjų, kaip pažymėjo Teisingumo Teismas minėtame sprendime *Karner*, „nustatyta, kad kompetentingų nacionalinių institucijų turima diskrecija, kalbant apie saviraiškos laisvės ir (EŽTK 10 straipsnio 2 dalyje numatytų bendrojo intereso tikslų) derinimą, yra skirtinga kiekvieno tikslo, pateisinančio šios

112 — Žr. šiuo klausimu 1999 m. Pasaulio banko ataskaitą „Maîtriser l'épidémie, l'État et les aspects économiques de la lutte contre le tabagisme“ (p. 52–55) bei R. Roemer „L'action législative contre l'épidémie mondiale du tabagisme“, antrasis leidimas, PSO, Ženeva (p. 25–30).

113 — Žr., pavyzdžiui, 1989 m. lapkričio 20 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimą *markt intern Verlag ir Klaus Beerlmann prieš Vokietijos Federacinę Respubliką* (A serija, Nr. 165, 25 ir 26 punktai); 1990 m. kovo 28 d. Sprendimą *Groppera Radio AG ir kt. prieš Šveicariją* (A serija, Nr. 173, 54 ir 55 punktai); 1994 m. vasario 23 d. Sprendimą *Casado Coca prieš Ispaniją* (A serija, Nr. 285, 35 punktas) ir 1994 m. birželio 23 d. Sprendimą *Jacubowski prieš Vokietiją* (A serija, Nr. 291-A, 25 punktas).

114 — Žr., pavyzdžiui, minėtą sprendimą *Casado Coca prieš Ispaniją* (50 punktas) bei 2001 m. birželio 28 d. Sprendimą *VGT Verein gegen Tierfabriken prieš Šveicariją (Teismo praktikos rinkinys 2001-VI, 66–69 punktai)* ir *Demuth prieš Šveicariją (Teismo praktikos rinkinys 2002-IX, 42 punktas)*. Teisingumo Teismas rėmė šia teismo praktika 2003 m. spalio 23 d. Sprendime *RTL Television (C-245/01, Rink. p. I-12489, 73 punktas)* bei minėtame sprendime *Karner* (51 punktas).

teisės apribojimą, atžvilgiu ir priklauso nuo nagrinėjamos veiklos pobūdžio“¹¹⁵. Iš to darau išvadą, kad nacionalinės teisės akto reklamos srityje proporcingumo kontrolė turi būti ypač griežta, nes šia nuostata siekiama ne tik apsaugoti kitų asmenų garbę ir teises, bet ir užtikrinti visuomenės sveikatos apsaugą¹¹⁶.

duktų reklamos ir rėmimo taisyklės, panaikinti prekybos kliūtis, išskylančias dėl skirtumų tarp nacionalinės teisės aktų, kurie kliudo vidaus rinkos sukūrimui ir veikimui. Be to, iš jos trečios konstatuojamosios dalies išplaukia, kad įgyvendindamos šiuos tikslus, Bendrijos institucijos remiasi aukštu sveikatos apsaugos lygiu, kaip reikalauja EB 95 straipsnio 3 dalis.

216. Atsižvelgiant į šiuos samprotavimus reikia nustatyti, ar skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsniuose numatyti tabako produktų reklamos ir rėmimo draudimai turi būti laikomi proporcingais, ar aiškiai neatitinkančiais direktyva siekiamų tikslų.

218. Mano nuomone, skundžiamos direktyvos 3 ir 4 straipsniuose numatyti tabako produktų reklamos ir rėmimo draudimai gali įgyvendinti tokį tikslą ir aiškiai neviršija ribų, būtinų jam pasiekti.

217. Jau nurodžiau¹¹⁷, kad skundžiamos direktyvos tikslas yra, derinant tabako pro-

219. Iš tikrųjų, pirma, dėl minėtos direktyvos 3 straipsnio 1 dalies Bendrijos teisės aktų leidėjas, atrodo, neviršijo savo diskrecijos ribų, manydamas, kad tokios reklamos draudimas spausdintuose leidiniuose, įskaitant platinamus iš esmės vienoje vietovėje, o ne tik tarpvalstybiniu lygmeniu, labai padeda panaikinti prekybos kliūtis bei apriboti priklausomybę nuo tabako.

115 — 51 punktas.

116 — Šis tikslas apsaugoti kitų asmenų garbę ir teises (taip pat numatytas EŽTK 10 straipsnio 2 dalyje kaip galintis pateisinti saviraiškos laisvės apribojimą) yra daugelio nacionalinių reklamos priemonių, dėl kurių buvo pareikšti ieškiniai Europos Žmogaus Teisių Teismui dėl saviraiškos laisvei padarytos žalos, pagrindas.

117 — Žr. mano samprotavimus dėl pirmojo ir antrojo ieškinio pagrindų.

220. Nagrinėjamos reklamos draudimo tikslas tik leidiniams, kurie platinami tarp valstybių narių, prieštarautų tiek teisinio saugumo reikalavimui, tiek skundžiamos direktyvos tikslui, kuris, kartoju, yra palengvinti prekių ir paslaugų judėjimą vidaus rinkoje užtikrinant aukšto lygio visuomenės sveikatos apsaugą¹¹⁸.

222. Todėl, mano nuomone, skundžiamos direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje numatytas tabako produktų reklamos draudimas neturi būti laikomas akivaizdžiai neproporcingu.

223. Tokia pat išvada darytina dėl šios direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje ir 4 straipsnio 1 dalyje numatyto tabako produktų reklamos draudimo per informacinės visuomenės paslaugas ir per radiją.

221. Faktiškai Bendrijos teisės aktų leidėjas galėjo pagrįstai manyti, kad toks skundžiamos direktyvos 3 straipsnyje numatyto draudimo apribojimas yra aiškiai nepakankamas, net beprasmiškas siekiant apsaugoti visuomenės sveikatą. Iš tikrųjų daugybė tyrimų, kuriuos atliko įgalioti stebėtojai, rodė jau (iki minėtos direktyvos priėmimo), kad nevisiškas ar dalinis tabako produktų reklamos draudimas labai mažai paveiktų tabako vartojimą, nes tokia priemonė neišvengiamai reikštų reklamos perkėlimą į kitas žiniasklaidos priemones (kurioms šis draudimas netaikomas) ir reklamos kiekis gyventojams išliktų didelis, nors jos visiškas uždraudimas žiniasklaidos priemonėse greičiausiai darytų pastebimą poveikį bendram vartojimo lygiui ir priklausomybei nuo tabako¹¹⁹.

224. Taip yra taip pat todėl, kad, kaip pažymima minėtos direktyvos šeštoje konstatuojamojoje dalyje, šios žiniasklaidos priemonės yra iš esmės tarpvalstybinės ir ypač patrauklios jaunimui, pvz., televizija. O jaunimas yra reklamos užsakovų mėgstamas taikinyš dėl to, kad jis natūraliai labiau pažeidžiamas ir linkęs būti priklausomas nuo tabako produktų ilgiau nei vyresni asmenys. Iš to išplaukia, kad minėtų produktų reklamos draudimas šiose žiniasklaidos priemonėse, pvz., numatytas TVBS direktyvos 13 straipsnyje, nėra neproporcingas. Be to, kalbant apie draudimą, susijusį su informacinės visuomenės paslaugomis, reikia pripažinti, kad atsižvelgiant į dabartinę žiniasklaidos priemonių konvergenciją tokia priemonė yra būtina tam, kad nebūtų apeitas draudimas, taikytinas spausdintiems leidiniams ir radijo programoms.

118 — Žr. mano pirmesnius samprotavimus šios išvados 171 punkte.

119 — Žr. šiuo klausimu ataskaitą ir darbą, kuriuos jau citavau 112 išnašoje, ir generalinio advokato N. Fennelly išvados byloje, kurioje buvo priimtas minėtas 2000 m. spalio 5 d. Sprendimas *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą*, 161–163 punktus.

225. Kalbant apie skundžiamos direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje tabako produktų rinkos subjektams nustatytą draudimą remti radijo programas, nors pirmiausia galima kelti klausimą, ar toks draudimas gali turėti tokį patį poveikį šių produktų vartojimo lygiui kaip ir minėtų produktų reklama, tačiau iš to, mano nuomone, neišplaukia, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas viršijo savo diskrecijos ribas, manydamas, kaip tai nurodoma šios direktyvos penktoje konstatuojamojoje dalyje, kad tokio rėmimo draudimas yra natūralus atitinkamos reklamos draudimo tęsinys. Be to, TVBS direktyvos (priimtos iki skundžiamos direktyvos) 17 straipsnio 2 dalis beveik tais pačiais žodžiais numato, kad „tos įmonės, kurių pagrindinė veikla yra cigarečių ar kitų tabako gaminių gamyba arba pardavimas, negali remti televizijos programų“. Šios nuostatos dėl televizijos programų rėmimo verčia mane manyti, kad skundžiamos direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje numatytas draudimas remti radijo programas nėra akivaizdžiai neproporcingas.

porcingumo principo pažeidimu, turi būti atmestas.

227. Šios išvados negali paneigti teiginys, jog dėl nagrinėjamų reklamos draudimo priemonių spaudos įstaigos netektų daug pajamų iš reklamos, o tai sukeltų pastebimą skaitytojų skaičiaus sumažėjimą, net tam tikrų leidyklų uždarymą, smarkiai sumažintų pluralizmą spaudoje ir dėl to būtų apribota saviraiškos laisvė. Iš tikrųjų net darant prielaidą, kad šios priemonės gali privesti prie tokio kraštutinumo, atsižvelgiant į Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką, matyti, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas neviršijo jam suteiktos diskrecijos ribų, tokioje sudėtingoje ir besikeičiančioje srityje kaip reklama bei rėmimas priimdamas teisės aktą, kuris įgyvendinant vidaus rinką atitinka tokį imperatyvinį visuomeninį poreikį kaip aukšto lygio visuomenės sveikatos apsauga.

226. Taigi, mano nuomone, nė vienas iš šios direktyvos 3 ir 4 straipsniuose numatytų draudimų akivaizdžiai neviršija ribų, būtinų šios direktyvos tikslams pasiekti, ir todėl ieškinio pagrindas, susijęs su tariamu pro-

228. Iš to darau išvadą, kad paskutinis ieškinio pagrindas, susijęs su tariamu porcingumo principo pažeidimu, ir visas ieškinys turi būti atmesti.

V — Išvada

229. Atsižvelgdamas į visus šiuos samprotavimus, siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti:

1. Atmesti ieškinį.
2. Priteisti iš Vokietijos Federacinės Respublikos bylinėjimosi išlaidas.
3. Prancūzijos Respublika, Ispanijos Respublika, Suomijos Respublika ir Europos Bendrijų Komisija pačios padengia savo išlaidas.